

Sud Bosne i Hercegovine
Суд Босна и Херцеговина

Predmet broj: S1 1 K 038748 21 Kri

Datum: objavljivanja   15.08.2022. godine
pismenog otpravka   11.10.2022. godine

Pred sudskim vijećem u sastavu: sudija Zoran Božić, predsjednik vijeća
Sudija Mediha Pašić, član
Sudija Mira Smajlović, član

PREDMET TUŽILAŠTVA BOSNE I HERCEGOVINE

protiv

DUŠANA ĆULIBRKA

PRESUDA

Tužilac Tužilaštva Bosne i Hercegovine: Ahmed Mešić

Branilac optuženog Dušana Ćulibrka: advokat Dražen Zubak

U IME BOSNE I HERCEGOVINE!

Sud Bosne i Hercegovine, Odjel I za ratne zločine, u vijeću sastavljenom od sudije Zorana Božića, kao predsjednika vijeća, te sudija Medihe Pašić i Mire Smajlović, kao članova vijeća, uz sudjelovanje pravnog savjetnika Amele Spahić, u svojstvu zapisničara, u krivičnom predmetu protiv optuženog Dušana Ćulibrka, zbog postojanja osnovane sumnje da je počinio krivično djelo Ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 142. stav 1., u vezi sa članom 22. Krivičnog zakona Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije (KZ SFRJ), povodom optužnice Tužilaštva Bosne i Hercegovine broj T20 0 KTRZ 0017499 19 od 30.12.2020. godine, koja je potvrđena dana 11.01.2021. godine, nakon održanog usmenog i javnog glavnog pretresa na kojem je u jednom dijelu bila isključena javnost, u prisustvu tužioca Tužilaštva BiH Ahmeda Mešića, branioca optuženog advokata Dražena Zubaka, u odsustvu optuženog Dušana Ćulibrka, donio je i dana 15.08.2022. godine, javno objavio sljedeću:

P R E S U D U

Optuženi DUŠAN ĆULIBRK, zvani "Ćule", sin Ranka i Jovanke, djevojački Bogdanović, rođen 03.10.1970. godine u opštini Krupa na Uni, nastanjen na adresi ..., JMB: ..., po nacionalnosti ..., državljanin ..., po zanimanju moler, nezaposlen, pismen, sa završenom srednjom molerskom školom, razveden, otac dvoje djece, vojsku služio u Prištini 1988/1989. godine, nema čin rezervnog vojnog starješine, ne vodi se u vojnoj evidenciji, nije odlikovan, lošeg imovnog stanja, osuđivan, protiv istog se ne vodi drugi krivični postupak,

K R I V J E

što je:

u toku ratnog stanja u Bosni i Hercegovini, za vrijeme oružanog sukoba između vojske i policije Srpske Republike BiH, a potom Republike Srpske i Armije Republike Bosne i Hercegovine, u opštini Bosanska Krupa, u vremenskom periodu od jula 1992. godine

do septembra 1992. godine, zajedno sa M.K., u svojstvu pripadnika rezervnog sastava policije pri Stanici javne bezbjednosti Bosanska Krupa, na području opštine Bosanska Krupa, postupao suprotno pravilima međunarodnog humanitarnog prava, pri tome kršeći odredne Zajedničkog člana 3. Ženevskih konvencija od 12.08.1949. godine, na način da je:

1. U drugoj polovini mjeseca jula 1992. godine u večernjim satima, iz logora Omarska, koji se nalazio na području opštine Prijedor, radi navodne razmjene koja je trebala da se obavi na području opštine Bosanska Krupa, izvedena su četrdeset i četiri logoraša, civila bošnjačke i hrvatske nacionalnosti i to: Bahrija Alić, Besim Alić, Ekrem Alić, Muhamed Alić, Mustafa Alić, Smail Alić, Suad (Edhema) Alić, Suad (Rame) Alić, Zijad Alić, Fadil Balić, Mahmut Balić, Fadil Džihović, Fahrudin Džihović, Sabahudin Džihović, Mehmed Fazlić, Armin Forić, Bahrija Forić, Husein Forić, Mehmed Forić, Mirsad Forić, Munib Forić, Nermin Forić, Sabit Forić, Said Forić, Samir Forić, Adem Forić, Dževad Hrustić, Nijaz Hrustić, Kemal Jakupović, Bahrija Javor, Fahrudin Kešić, Juso Krajišnik, Drago Matanović, Jasmin Nakić, Ejub Osmanović, Muhamed Redžić, Samir Rešić, Nermin Sadiković, Mirsad Terzić, Miralem Velić, Nedim Omanović, Edna Dautović, Sadeta Medunjanin i jedan NN civil, koji su se vozili u minibusu "TAM 130", da bi se na putu za navodnu razmjenu, po naredbi M.K., izveli iz minibusa u mjestu Donji Dubovik, opština Bosanska Krupa, nakon čega su ih M.K. i Dušan Čulibrk vezali žicom, a potom su ih M.K., Dušan Čulibrk i Božo Došen (preminuo), držeći automatske puške u rukama, zajedno odveli do jame "Lisac", koja se nalazila u blizini i pucajući iz vatrenog oružja, lišili života 44 civila bošnjačke i hrvatske nacionalnosti, da bi 2000. godine, prilikom ekshumacije u mjestu Donji Dubovik, opština Bosanska Krupa, u jami "Lisac" bila pronađena i identifikovana tijela navedenih civila.

2. Početkom mjeseca avgusta 1992. godine, u mjestu Donji Dubovik, opština Bosanska Krupa, M.K. i Dušan Čulibrk, presreli su sedam civila bošnjačke nacionalnosti, koji su se kretali iz Prijedora prema Bihaću i to: Ekrema Čauševića, Zikreta Čauševića, Rasima Hopovca, Razima Hopovca, Hasana Hujića, Mehu Hujića i Rifeta Hujića, da bi ih odmah potom, pucajući iz vatrenog oružja, lišili života, nakon čega su 2000. godine, prilikom ekshumacije u mjestu Donji Dubovik, opština Bosanska Krupa, u jami "Lisac", bila pronađena i identifikovana tijela navedenih civila,

čime je optuženi, radnjama opisanim u tačkama 1. i 2. izreke presude, počinio krivično djelo Ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 142. stav 1. (ubistvo), u vezi sa članom 22. KZ SFRJ, koji je preuzet na osnovu Zakona o primjeni Krivičnog zakona Republike Bosne i Hercegovine i Krivičnog zakona SFRJ¹,

pa ga Vijeće, za navedeno krivično djelo, po osnovu člana 285. Zakona o krivičnom postupku Bosne i Hercegovine (ZKP BiH), uz primjenu članova 33., 38. i 41. KZ SFRJ,

O S U Đ U J E

na kaznu zatvora u trajanju od 20 (DVADESET) godina

**

Na osnovu odredbe člana 50. stav 1. KZ SFRJ, vrijeme koje je optuženi Dušan Ćulibrk proveo u pritvoru, u periodu od 14.02.2022. godine (po Rješenju Suda BiH broj S1 1 K 038748 21 Kri od 14.02.2022. godine) do 21.03.2022. godine (po Rješenju Suda BiH broj S1 1 K 038748 21 Kri od 21.03.2022. godine), kao i od 15.08.2022. godine pa nadalje (Rješenje Suda BiH, broj S1 1 K 038748 21 Kri od 15.08.2022. godine), ima se uračunati u izrečenu kaznu zatvora.

***

Na osnovu odredbe člana 188. stav 4. ZKP BiH, optuženi se oslobađa obaveze naknade troškova krivičnog postupka, te isti padaju na teret budžetskih sredstava.

****

Na osnovu odredbe člana 198. stav 2. ZKP BiH, srodnici oštećenih se sa eventualnim imovinsko-pravnim zahtjevom upućuju na parnicu.

O b r a z l o Ź e n j e

---

¹ U daljem tekstu: KZ SFRJ – Skupština SFRJ je usvojila Krivični zakon Bosne i Hercegovine na sjednici Saveznog vijeća, održanoj dana 28.09.1976. godine i objavila ga u Službenom listu SFRJ broj 44, od 08.10.1976. godine. Nakon proglašenja nezavisnosti BiH, KZ SFRJ je na osnovu Uredbe sa zakonskom snagom od 22.05.1992. godine preuzet kao zakon Republike Bosne i Hercegovine (uz manje izmjene), a stupio je na snagu danom objavljivanja.

I KRIVIČNI POSTUPAK

A. OPTUŽNICA I GLAVNI PRETRES

1. Optužnicom Tužilaštva BiH broj T20 0 KTRZ 0017499 19 od 30.12.2020. godine, koja je potvrđena dana 11.01.2021. godine, optuženima Dušanu Ćulibrku i M.K stavljeno je na teret da su počinili krivično djelo Ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 142. stav 1. KZ SFRJ, u vezi sa članom 22. istog Zakona. Krivični postupak u odnosu na optuženog M.K. razdvojen je iz razloga nedostupnosti optuženog, koji se nalazi u bjekstvu u Republici Srbiji.

2. Optuženi Dušan Ćulibrk se na ročištu za izjašnjenje o krivnji, održanom dana 19.11.2021. godine, izjasnio da nije kriv za počinjenje krivičnog djela koje mu se stavlja na teret potvrđenom optužnicom.

3. Glavni pretres u predmetu počeo je dana 22.12.2021. godine čitanjem potvrđene optužnice Tužilaštva BiH, te iznošenjem uvodnih riječi Tužilaštva i odbrane, a isti je okončan iznošenjem završne riječi odbrane optuženog, dana 11.07.2022. godine.

4. U svojoj uvodnoj riječi, postupajući tužilac Tužilaštva BiH naveo je da vjeruje da će optužba predstaviti Sudu jasne dokaze šta se desilo sa 44 civila izvedenim iz Omarske, te sedam civila presretnutih na području Donjeg Dubovika, ističući da će dokazati navode iz potvrđene optužnice i radnje optuženog Dušana Ćulibrka.

5. Branilac optuženog također je izjavio da je jedan od bitnih elemenata odbrane biti alibi, obzirom da je optuženi teško ranjen 18.06.1992. godine, smatrajući da će se nakon dokaznog postupka utvrditi da optuženi nema veze s događajima navedenim u potvrđenoj optužnici.

B. PROCESNE ODLUKE

Isključenje javnosti

6. Na glavnom pretresu održanom 14.02.2022. godine, na prijedlog postupajućeg tužioca Tužilaštva BiH da se sjednica nakratko zatvori za javnost, Vijeće je istom udovoljilo, imajući u vidu da je svjedok pseudonima "S3" trebao da odgovori na određena pitanja, a koji odgovori bi mogli otkriti njegov identitet.

7. Vijeće je donijelo odluku da se na glavnom pretresu održanom dana 16.05.2022. godine javnost isključi za vrijeme davanja ličnih podataka svjedoka "S1", obzirom da je isti saslušan putem video konferencijske veze iz Višeg suda u Beogradu.

Ponovni početak glavnog pretresa (član 251. stav 2. ZKP BiH)

8. Na statusnoj konferenciji održanoj dana 22.12.2021. godine, predsjednik sudećeg vijeća postavio je pitanje strankama i braniocu u vezi toga da li će biti primjedbi zbog eventualnog protoka roka od 30 dana između ročišta za glavni pretres, na šta su stranke i branilac odgovorile da se neće protiviti.

9. U toku glavnog pretresa u ovom krivičnom postupku, na nastavcima glavnog pretresa održanim dana 09.05.2022. i 04.07.2022. godine, od strane predsjednika Vijeća konstatovano je da je između nastavaka glavnog pretresa od 21.03.2022. godine i 09.05.2022. godine, kao i između pretresa održanog 23.05.2022. godine i 04.07.2022. godine protekao rok od 30 dana. Slijedom navedenog, na pretresima održanim dana 09.05.2022. godine i 04.07.2022. godine, u smislu odredbe člana 251. stav 2. ZKP BiH, Vijeće je donijelo odluku da glavni pretres počinje iznova, međutim, stranke i branilac saglasile su se da se ponovo ne čita ranije pročitana potvrđena optužnica broj T20 0 KTRZ 0017499 19 od 30.12.2020. godine, koja je potvrđena dana 11.01.2021. godine, kao i da se do tada provedeni dokazi ne provode iznova, odnosno da se svjedoci ne pozivaju ponovo i saslušavaju, nego da se koriste iskazi dati na ranijem glavnom pretresu.

10. U vezi s tim, a imajući u vidu odredbu člana 251. stav 2. ZKP BiH, kao i prethodnu saglasnost stranaka i branioca u tom pravcu, Vijeće nije ponovo izvodilo dokaze, već su svi ranije izvedeni dokazi prihvaćeni u ovom postupku.

Izuzeci od neposrednog izvođenja dokaza

11. Postupajući tužilac predložio je da se na glavnom pretresu održanom dana 10.01.2022. godine pročitaju iskazi svjedoka Dušana Kostića i Mirsada Šabića, u skladu sa odredbom člana 273. stav 2. ZKP BiH, a imajući u vidu da su ovi svjedoci preminuli prije početka glavnog pretresa u predmetu. S tim u vezi, Vijeće je prihvatilo prijedlog Tužilaštva, te su, nakon što su isti pročitani i nakon što je odbrana navela pitanja koja bi postavila svjedocima da se isti nalaze u sudnici, u spis su uloženi zapisnici o saslušanju ovih svjedoka datih u fazi istrage.²

12. Također, na glavnom pretresu dana 17.01.2022. godine pročitani su iskazi svjedoka optužbe Arifa Nakića, iz raloga smrti svjedoka, a koji iskaz je uloženi u spis kao dokaz Tužilaštva BiH, broj T-3.³

13. Na glavnom pretresu održanom 07.02.2022. godine pročitani su iskazi svjedoka Mesuda Jakupovića, koji svjedok je također preminuo prije početka glavnog pretresa, koji iskaz je uloženi u spis predmeta.⁴

14. Kada je u pitanju iskaz svjedoka Vahida Brdara⁵, postupajući tužilac na glavnom pretresu dana 14.03.2022. godine predočio je Vijeću i odbrani Službenu zabilješku Državne agencije za istrage i zaštitu, broj 16-06/1-04-1-708/22 od 28.02.2022. godine iz koje proizilazi da je ovaj svjedok obolio od demencije i da nije

---

² Zapisnik o saslušanju svjedoka Dušana Kostića, Državna agencija za istrage i zaštitu, broj 16-06/1-04-1-1153/19 od 30.10.2019. godine, Izvod iz matične knjige umrlih za lice Dušan Kostić, opština Prijedor, broj 04-202-1-9636/21 od 21.12.2021. godine (dokaz T-1); Zapisnik o saslušanju svjedoka Mirsada Šabića, Državna agencija za istrage i zaštitu, broj 16-06/1-04-1-1166/19. od 07.11.2019. godine, Izvod iz matične knjige umrlih za lice Mirsad Šabić, opština Bosanska Krupa, broj 10-6-2221/2021. godine od 21.12.2021. godine (dokaz T-2)

³ Zapisnik o saslušanju svjedoka Arifa Nakića, Državna agencija za istrage i zaštitu, broj 16-06/1-04-1-1016/19 od 25.09.2019. godine, Izvod iz matične knjige umrlih za lice Arif Nakić, opština Kozarac, broj 04-202-1-9756/21 od 27.12.2021. godine

⁴ Zapisnik o saslušanju svjedoka Mesuda Jakupovića, Državna agencija za istrage i zaštitu, broj 16-06/1-04-1-1044/19 od 02.10.2019. godine, Izvod iz matične knjige umrlih za lice Mesud Jakupović, Banja Luka, broj 04-202-2-29/22 od 24.01.2022. godine (dokaz T-4)

⁵ Zapisnik o saslušanju svjedoka Vahid Brdar, Državna agencija za istrage i zaštitu, broj 16-06/1-04-1-752/19 od 17.07.2019. godine (dokaz T-5)

sposoban da svjedoči, te imajući u vidu da se odbrana nije protivila prijedlogu za čitanje iskaza svjedoka, isti je pročitao i uložen u spis.

Izmjena redoslijeda izvođenja dokaza

15. Na nastavku glavnog pretresa održanog dana 16.05.2022. godine, Vijeće je, u skladu s odredbom člana 261. stav 2. ZKP BiH, donijelo odluku da se odstupa od redovnog toka izvođenja dokaza (u kojem momentu je odbrana izvodila svoje dokaze), te da se prije završetka izvođenja dokaza odbrane, sasluša preostali svjedok Tužilaštva BiH, "S1", obzirom da je njegovo svjedočenje bilo putem video konferencijske veze iz Višeg suda u Beogradu, koji video link nije bilo moguće provesti u redovnom toku izvođenja dokaza optužbe.

C. DOKAZNI POSTUPAK

16. Na prijedlog Tužilaštva BiH, u toku glavnog pretresa saslušani su svjedoci: Ismet Mujanović i Kemal Softić dana 10.01.2022. godine; Enes Kapetanović i Sulejman Balić dana 17.01.2022. godine; Said Redžić, Jasmin Brdar i Dževad Hujčić dana 07.02.2022. godine; svjedoci "S4", "S3" i Nenad Nedimović dana 14.02.2022. godine; Željko Mejakić, Stanko Krivaja i Milorad Popović dana 07.03.2022. godine; svjedok "S2" dana 14.03.2022. godine; Samira Čaušević i Šefik Kešić dana 04.04.2022. godine, te svjedok "S1" dana 16.05.2022. godine.

17. Kao svjedoci odbrane optuženog, saslušani su: Miroslav Nedimović i Branko Nedimović dana 09.05.2022. godine; Željko Vojnović i Zoran Kondić dana 23.05.2022. godine, kojeg dana je saslušan i optuženi Dušan Čulibrk u svojstvu svjedoka odbrane.

18. U svojstvu vještaka optužbe, na glavnom pretresu održanom dana 21.03.2022. godine saslušan je Nermin Sarajlić.

19. Kada su u pitanju materijalni dokazi uloženi u spis, kako optužbe, tako i odbrane, isti će biti pobrojani u dijelu presude pod nazivom *Aneks*.

D. ZAVRŠNE RIJEČI

a) Završna riječ Tužilaštva BiH

20. Tužilaštvo BiH je u završnim riječima, osvrćući se na opšte elemente krivičnog djela Ratni zločin protiv civilnog stanovništva, navelo da je, na osnovu subjektivnih i materijalnih dokaza izvedenih na glavnom pretresu, dokazalo sljedeće činjenice: da su optuženi krivična djela koja im se stavljaju na teret počinili za vrijeme rata u Bosni i Hercegovini, odnosno u vrijeme oružanih sukoba između Armije BiH i Vojske Republike Srpske. Tužilaštvo BiH je dalje istaklo da je optuženi Dušan Ćulibrk krivična djela počinio kao pripadnik rezervnog sastava policije pri Stanici javne bezbjednosti Bosanska Krupa, zajedno sa drugim pripadnicima voda - Miloradom Koturom i Božom Došenom. Tužilaštvo BiH navelo je da smatra dokazanim sve elemente bića krivičnog djela koje se optuženom stavlja na teret i to na prvom mjestu postojanje oružanog sukoba, radnju izvršenja i vezu sa oružanim sukobom, kao i da su oštećeni bili zaštićena kategorija, te na kraju da je optuženi izvršio radnje iz optužnice u svojstvu saizvršioca. Kada se govori o opštim elementima Ratnog zločina protiv civilnog stanovništva iz člana 142. stav 1. preuzetog KZ SFRJ, Tužilaštvo BiH smatra da je tokom suđenja, kako iskazima svjedoka, tako i materijalnim dokazima, jasno dokazalo da su ostvareni nužni elementi da bi se radnja izvršenja iz tačke 1. (ubistva 44 lica civila logoraša iz Omarske i tačke 2. ubistvo 7 osoba, civila koji su bježali sa teritorije Prijedora,) mogla okvalifikovati kao radnja izvršenja ratnog zločina, te da je dokazano postojanje oružanog sukoba i na taj način jasno utvrđeno da su radnje izvršenja ratni zločin i da postoji veza između radnji izvršenja i oružanog sukoba. S tim u vezi, istaknuto je da je postojao oružani sukob, ne samo na području Donjeg Dubovika, odnosno Krupe, već i na području opštine Prijedor, odakle su oštećeni odvedeni iz logora Omarska u kojem su bili zatvoreni, odnosno da se radilo o unutrašnjom oružanom sukobu koji potpada pod član 3. IV Ženevske konvencije i da je to sukob na području Krupe, Donjeg Dubovika i to s jedne strane između pripadnika Vojske Republike Srpske, odnosno policije Srpske Republike BiH i Armije RBiH. O samom oružanom sukobu i uspostavljenim linijama razgraničenja Tužilaštvo je istaklo da se tokom glavnog pretresa moglo čuti od svjedoka Ismeta Mujanovića, kao i iz pročitanih izjava Dušana Kostića i Mirsada Šabića, ali i od svjedoka odbrane da je bilo ratno stanje. Pored toga, navedeno je da su svi saslušani svjedoci Tužilaštva svjedočili i odgovarali na pitanja o postojanju rata i oružanog sukoba, da su Muslimani zatvarani

u logore na području Prijedora, da su oštećeni iz tačke 1. potvrđene optužnice bili civili logoraši preuzeti iz logora Omarska, a da su i oštećeni iz tačke 2. civili koji su bježali iz ratom zahvaćenog Prijedora na slobodnu teritoriju Bihaća. Dakle, Tužilaštvo smatra da je nesporno dokazano da je u kritično vrijeme u mjesecu juli/avgust 1992 godine, Donji Dubovik bio pod kontrolom pripadnika VRS, odnosno policije RS, da su postojale linije razgraničenja prema neprijatelju ARBIH, da su bile držane straže i položaji, što su to potvrdili i saslušani svjedoci odbrane, ali i sam optuženi u svom iskazu. Pored toga, Tužilaštvo je istaklo da i uloženi materijalni dokazi potvrđuju postojanje rata i oružanog sukoba na inkriminisanom području. Kada su u pitanju oštećeni, Tužilaštvo je navelo da isti uživali zaštitu IV Konvencije i da se nesumnjivo radilo o civilima, što s jasno može utvrditi na osnovu zapisnika sa ekshumacija i pronađenim odjevnim civilnim predmetima uz leševe, kao i na fotodokumentaciji ekshumacije i sudskomedicinske obrade tijela, ali i iz samog nalaza i mišljenja vještaka sudske medicine prof. dr Nermina Sarajlića o pronađenim tragovima uz posmrtno ostatke, te izjava svjedoka koji su bili u Omarskoj i svjedočili o odlasku oštećenih minibusom, kao i izjava svjedoka koji su potvrdili kako je grupa od 7 lica civila htjela da pobjegne iz Prijedora za Bihać, kao što su to potvrdili svjedoci Jasim Brdar, Dževad Hujčić i Samira Čaušević. U pogledu vjerodostojnosti iskaza svjedoka, Tužilaštvo BiH navelo je da o tome najbolje govori činjenica da je svjedok "S2" došao iz Srbije da svjedoči, gdje je u sudnici identifikovao optuženog, te da je njegov iskaz uvjerljiv i jasan, što su potvrdili i drugi svjedoci. Kada je u pitanju iskaz optuženog, Tužilaštvo smatra da mu se ne može pokloniti vjera u odnosu na njegov iskaz u dijelu u kojem negira izvršenje i učešće u ubistvima logoraša, dok s druge strane, dio iskaza optuženog potvrđuje iskaze svjedoka optužbe u smislu odlaska po logoraše, vožnje, prisustva svjedoka "S4" u minibusu po povratku, prisustva na mjestu izvršenja kod jame Lisac, prisustva optuženog u vozilu "Mercedes", zajedno sa Miloradom Koturom i zarobljavanje grupe od 7 civila iz tačke II, pritom podsjećajući Vijeće da je optuženom određena mjera pritvora zbog uticaja na svjedoka "S3" i da je svjedok "S3" izjavio da mu je optuženi tražio da kaže da je u događaju učestvovao njegov brat i da to nije bio optuženi. Tužilaštvo BiH se u završnoj riječi također osvrnulo i na iskaze svjedoka odbrane, ističući da niti jedan svjedok odbrane nije očevidac događaja koji se stavljaju na teret optuženom, te da se, obzirom na tu činjenicu, njihov iskaz smatra potpuno irelevantnim za ovaj postupak. Tako je Tužilaštvo navelo da su saslušani svjedoci potvrdili da se desio događaj iz tačke 2. optužnice, kada je ubijena grupa od 7 civila,

te da iskaz svjedoka Zorana Kondića potvrđuje iskaz svjedoka "S3", koji je naveo da je isti bio na mjestu događaja i da je jasno mogao vidjeti kada je optuženi, zajedno sa Miloradom Koturom pucao u 7 civila bošnjačke nacionalnosti. Na kraju, Tužilaštvo je navelo da smatra dokazanim navode optužnice, tražeći da se optuženom izrekne maksimalna kazna, obzirom na težinu radnji izvršenja, brojnost žrtava i upornost u izvršenju djela, kao i da je jedino pravično da optuženi odgovara za posljedice i smrt ukupno 51 života ljudi koji bi danas imali porodice, poslove, djecu, a koje je u smrt odveo upravo optuženi, pritom ne nalazeći ni jednu olakšavajuću okolnost, već samo otežavajuće okolnosti u vidu težine djela, brojnosti i upornosti optuženog, te ranije osuđivanosti.

b) Završna riječ odbrane

21. U svom završnom izlaganju, branilac optuženog naveo je da ne osporava dio odlučnih činjenica navedenih u optužnici i dokaza kojima se te činjenice dokazuju, prvenstveno one koje se odnose na postojanje oružanog sukoba, svojstvo oštećenih kao civila, kao i pripadnost optuženog rezervnom sastavu policije, navodeći da sve to predstavlja opšte elemente krivičnog djela Ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 142. KZ SFRJ. Ono što je odbrana također navela da ne osporava jeste ubistvo 44 osobe poimenično navedene u tački 1. optužnice, kao i njihovu identifikaciju, te vrijeme i mjesto pronalaska posmrtnih ostataka. U odnosu na navedeno, odbrana je istakla kako spori učešće optuženog u izvršenju krivičnih radnji, na način kako je to opisano u dispozitivu optužnice, u nastavku se osvrćući na saslušane svjedoke sa mjerama zaštite, čije iskaze su trebali potkrijepiti iskazi svjedoka Milorada Popovića i Nenada Nedimovića. S tim u vezi, odbrana je istakla da je Tužilaštvo BiH više puta naglasilo da je preslušalo audio zapise sa glavnog pretresa, što je učinio i sam branilac, iz navedenog zaključivši da se na iskazima svjedoka ne može zasnovati pravilna i zakonita osuđujuća presuda. Pritom je odbrana dalje navela da su svi svjedoci dali neistinite iskaze, za razliku od optuženog koji je istinito i uvjerljivo svjedočio o oba događaja, što je potkrijepio materijalnim dokazima, kao i svjedocima odbrane, te djelomičnim iskazima svjedoka odbrane Zorana Kondića i Željka Vojnovića. S tim u vezi, odbrana smatra da je, prilikom svjedočenja ovih svjedoka, bilo i više nego očigledno da znaju mnogo više od onoga što su rekli, za šta odbrana smatra da joj je dodatno otežalo sami tok postupka, ali i da se, uprkos tome, optuženi

podvrgnuo riziku unakrsnog ispitivanja od strane optužbe, kao i pitanjima od strane Vijeća, zbog čega odbrana smatra da se iskazu optuženog treba pokloniti vjera, a ne iskazima svjedoka s mjerama zaštite. Odbrana se u nastavku osvrnula na završne riječi Tužilaštva BiH, u kojima je postavljeno pitanje o tome zašto optuženi u istrazi nije dao svoj iskaz, ističući da isti, prema članu 6. stav 3. ZKP BiH, nije dužan da iznese svoju odbranu, niti da odgovara na postavljena pitanja, zbog čega odbrana smatra da se takvo pravo optuženog ne bi trebalo dovoditi u pitanje. Pored toga, odbrana je istakla da je Tužilaštvo, prilikom analize razloga zbog kojih se treba pokloniti vjera iskazima svjedoka sa mjerama zaštite, potpuno zanemarilo činjenice da su isti imali dovoljno vremena da se dogovore i usklade svoje izjave, kao i motiv da krivnju prebace na nekog drugog, navodeći da su to učinili optuženom jer se već ranije nalazio na izdržavanju kazne zatvora. Odbrana je dalje istakla da, kada je riječ o zdravstvenom stanju optuženog, isti je bio ranjen 18.06.1992. godine na brdu Hum, kao i da je to nesporno dokazano u toku postupka i to iskazima svjedoka odbrane Miroslava i Branka Nedimovića, Zorana Kondića i Željka Vojnovića, kao i svjedoka optužbe "S1" i "S2", te materijalnim dokazima odbrane, ali i da je optuženi, nakon ranjavanja, dva dana proveo u bolnici u Petrovcu na liječenju, nakon čega se 15-ak dana liječio u stacionaru u Jasenici, zbog toga smatrajući neosnovanim navode Tužilaštva da je optuženi u vrijeme inkriminiranih događaja bio "normalnog zdravstvenog stanja". Odbrana je u nastavku navela da se optuženom stavljaju na teret dvije pojedinačne radnje izvršenja, ističući da nije dokazano da je optuženi izvršio bilo koju od navedenih inkriminacija. S tim u vezi, odbrana je navela da je prva inkriminacija koja se optuženom stavlja na teret opisana u tački 1. optužnice, gdje je navedeno da je u drugoj polovini jula mjeseca 1992. godine, iz logora Omarska, radi navodne razmjene izvedeno 44 civila, nakon čega su iste vezali žicom, te ih odveli do jame "Lisac", gdje su ih lišili života. Osvrćući se na navedeno, odbrana se upustila u analizu iskaza svjedoka, smatrajući da je najznačajnije bilo svjedočenje svjedoka "S4", koji je u svom iskazu naveo da je očevidac lišenja života 44 civila bošnjačke i hrvatske nacionalnosti. S tim u vezi, odbrana je istakla da su svjedoci "S1" i "S2" negirali prisustvo svjedoka "S4" navedenom događaju, zbog čega se optužba, prilikom izvođenja dokaza, suočila sa velikim problemima, za kojeg svjedoka odbrana smatra da je imao komandnu ulogu na području gdje su se desila oba inkriminirana događaja. Kada je riječ o navodnoj razmjeni, odbrana smatra da je riječ bila zapravo o pokušaju stvarne razmjene koja je očigledno propala, pa su civili nesporno naknadno ubijeni.

Odbrana smatra da tome u prilog najbolje govori, ne samo iskaz optuženog već i iskazi svjedoka Željka Mejakića i Stanka Krivaje, te da je sporan materijalni dokaz uložen pod brojem T-67 na koji se Tužilaštvo poziva, navodeći da je ovakav dokaz sumnjive prirode iz razloga što načelnik SBJ Milan Vojnović nije bio na licu mjesta i da svoj zapis ne može temeljiti na neposrednim saznanjima, te da optuženi ima nadimak "Ćule" a ne "Đule" kako je navedeno u dnevniku, kao i to da se postavlja pitanje ko su ostali koji su navedeni u dnevniku. Govoreći o drugoj inkriminaciji koja se optuženom stavlja na teret, odbrana je navela da je analizirala iskaz svjedoka "S3", jer je taj svjedok jedini tvrdio da je očevidac pomenutog događaja, pritom smatrajući da je navedeni svjedok dao istinit iskaz u pogledu činjenice da je jedini očevidac pomenutog događaja, ali da se isti nije desio na način kako je to svjedok prenio. Odbrana također smatra da tome u prilog govori činjenica da je svjedok u svom iskazu, odgovarajući na pitanje Tužilaštva da li ima šta dodati, isti odgovorio da, obzirom na sve što je rekao, traži mjere zaštite radi lične sigurnosti kao i sigurnosti svoje porodice, jer je svjestan šta su ti ljudi u stanju učiniti, te da ima strah i od optuženog. Na kraju svog završnog obraćanja, odbrana se pozvala na brojne nekonzistentnosti i nesaglasnosti u iskazima svjedoka "S1", "S2", "S3" i "S4", ukazujući na njihov način odgovaranja, odnosno na nesigurnost i oklijevanje u samim odgovorima na pitanja, posebno odbrane i Vijeća. Na osnovu svega iznesenog, odbrana je predložila da Vijeće donese presudu kojom se optuženi Dušan Ćulibrk oslobađa od optužbe jer Tužilaštvo BiH nije dokazalo da je počinio krivično djelo koje mu je optužnicom stavljeno na teret.

II STANDARDI DOKAZIVANJA

22. Prilikom razmatranja i ocjene dokaza koji su provedeni na glavnom pretresu, Vijeće se rukovalo nekim osnovnim načelima propisanim u ZKP BiH kao i u Konvenciji, a koji će u nastavku biti navedeni.

23. Član 3. stav 1. ZKP BiH određuje da se svako smatra nevinim dok se ne utvrdi njegova krivica za krivično djelo koje mu se stavlja na teret.

24. Svrha sudskog postupka jeste da se osigura da niko nevin ne bude osuđen, a da se učinitelju krivičnog djela izrekne krivičnopravna sankcija pod uslovima propisanim Krivičnim zakonom BiH i u zakonom propisanom postupku (član 2. stav 1. ZKP BiH).

25. Odredbom člana 3. stav 1. ZKP BiH određena je pretpostavka nevinosti, koja predviđa da se svako smatra nevinim za krivično djelo dok se pravomoćnom presudom ne utvrdi njegova krivnja.

26. Procesna pretpostavka nevinosti je tzv. privremena pretpostavka (*praesumptio iuris tantum*) koja vrijedi dok se suprotno ne dokaže. Zbog usvajanja ove pretpostavke, optuženi je oslobođen tereta dokazivanja svoje nevinosti. Teret dokazivanja suprotnog od onog što predviđa pretpostavka nevinosti je na tužiocu. Pretpostavka nevinosti ne odnosi se samo na krivnju optuženog, već i na sve druge bitne elemente koji stoje u međusobnoj vezi u pojmu krivičnog djela (radnja izvršenja, protupravnost ili kažnjivost).

27. Smatra se, a što potvrđuju i odluke ESLJP, da presumcija nevinosti ima, između ostalog, sljedeće posljedice:

(i) optuženi nije dužan dokazivati svoju nevinost i teret dokazivanja leži na suprotnoj strani, dakle tužiocu i

(ii) sud mora donijeti oslobađajuću presudu ne samo kad je uvjeren u nevinost optuženog, nego i u situaciji kad o tome postoji razumna sumnja.

Jedna od neposrednih posljedica presumpcije nevinosti je izričita zakonska odredba sadržana u članu 3. stav (2) ZKP BiH prema kojoj „sumnju u pogledu postojanja činjenica koje čine obilježja krivičnog djela ili o kojima ovisi primjena neke odredbe krivičnog zakonodavstva, sud rješava presudom na način koji je povoljniji za optuženog.“

28. Riječ je o načelu *in dubio pro reo*, ili načelu koje je izraz pogodovanja optuženog. Neku činjenicu sud može na temelju ocjene dokaza smatrati utvrđenom kada se uvjerio u njezino postojanje koje mora proizilaziti iz dokaza izvedenih na

glavnom pretresu i kad u tom pogledu postupajuće vijeće nema više nikakvih dvojbi. Pri tome, sve činjenice koje su *in peius* (na štetu) optuženog, moraju se utvrditi sa apsolutnom sigurnošću, odnosno, moraju se dokazati. Ukoliko se to ne postigne, uzima se kao da one i ne postoje. Sve činjenice koje su *in favorem* (u korist) optužene osobe uzimaju se kao da postoje i onda i kad su utvrđene samo sa vjerovatnošću (znači, ne sa sigurnošću). Ako se i nakon savjesne ocjene dokaza „*pojedinačno i u vezi sa ostalim dokazima*“ sumnje ne daju otkloniti, prema normi iz navedenog člana, u sumnji sud rješava na način povoljniji za optuženog.

29. Rezultat primjene pravila *in dubio pro reo* uvijek mora biti izricanje presude „*u korist optuženog*“ što, u slučaju sumnje oko pravno relevantnih činjenica, predviđenih materijalnim krivičnim pravom, uključuje, ne samo blažu kaznu kada je krivica utvrđena, nego i oslobađajuću presudu u slučajevima u kojima glavni pretres nije mogao razjasniti sumnju oko pitanja je li optuženi počinio krivično djelo iz optužbe.

30. U ovom smislu je i odredba člana 284. tačka c) ZKP BiH „*ako nije dokazano da je optuženi učinio krivično djelo za koje se optužuje*“ što znači, ne samo u slučajevima u kojima uopšte nisu izvedeni dokazi za optužbu, nego i u takvim u kojima bi ih bilo, ali bi oni bili nedovoljni da sud iz njih, na osnovu ocjene na glavnom pretresu, izvuče zaključke o nedvojbenu postojanju činjenica iznesenih u optužbi.

31. Član 14. ZKP BiH nalaže da je Sud dužan razmatrati i ocjenjivati dokaze koji idu u korist optuženog sa jednakom pažnjom kao i dokaze koji mu idu na teret.

32. Član 6. stav 1. Konvencije nameće obavezu svim sudovima da „*ukažu dovoljno jasno na osnove na kojima oni zasnivaju svoju odluku*“. Iako priznaje primat domaćih sudskih organa u davanju ocjene šta je relevantno i prihvatljivo, ova odredba nameće domaćim sudovima obavezu da na odgovarajući način izvrše ispitivanje podnesaka, argumenata i dokaza koje su podnijele strane. U vezi s navedenim, sudovi moraju razmotriti i raščistiti sve značajne nepodudarnosti u iskazima strana u postupku, ukazati da li je neki od osporenih dokaza neprihvatljiv, te ako jeste, navesti po kom osnovu.

33. Prilikom ocjene iskaza saslušanih svjedoka, Vijeće je nastojalo sagledati njihovo svjedočenje u cjelini, misleći pri tome, kako na sadržinu samog iskaza, tako i na njihovo držanje i ponašanje tokom davanja iskaza. Kredibilitet svjedoka zavisi ne samo od toga u kojoj mjeri poznaju događaj o kojem svjedoče, nego i od iskrenosti svjedoka, njegove pouzdanosti, kao i svijesti da se polaganjem zakletve pred sudom obavezao da govori istinu.

34. Za iskaz svjedoka nije isključivo bitno da je on dat iskreno, bitno je i da je iskaz pouzdan. Vijeće je imalo u vidu da pouzdanost iskaza jednog svjedoka zavisi od njegovog poznavanja činjenica, ali i da na istu u velikoj mjeri može uticati protek vremena, nestalnost ljudske percepcije kao i traumatičnost samog događaja o kojem svjedok svjedoči. Vijeće je uporedilo činjenice o kojima je svjedok svjedočio sa činjenicama koje su utvrđene od strane drugih svjedoka, te materijalnim dokazima kako bi se utvrdilo da li su potkrijepljeni ili osporeni drugim dokazima u ovom predmetu.

35. Također, Vijeće je ispitalo uložene materijalne dokaze kako bi odlučilo o njihovoj pouzdanosti i dokaznoj vrijednosti.

36. Temeljem odredbe člana 15. ZKP BiH, sud ima pravo da slobodno ocjenjuje dokaze. Vijeće je pažljivo cijeno sve izvedene dokaze, te će ocjenu istih, a naročito dokaze na kojima je temeljilo svoju odluku, dati u dijelu presude u kojem je obrazložena činjenična i pravna analiza optužbi koje su optuženom stavljene na teret.

37. Cijeneći izvedene dokaze pojedinačno i u njihovoj međusobnoj povezanosti, Vijeće je odluku kao u izreci donijelo iz razloga koji slijede u nastavku obrazloženja presude.

38. Prije svega, Vijeće podsjeća da se prilikom ocjene dokaza rukovodio načelom slobodne ocjene dokaza iz člana 15. ZKP BiH, vodeći računa o odredbi iz člana 290. stav 7. ZKP BiH, pri čemu ističe da se u donošenju odluke nije oslanjalo na dokaze koji nisu relevantni za presuđenje u ovom krivičnom predmetu. Osim relevantnosti, Vijeće je neizostavno vodilo računa o zakonitosti i vjerodostojnosti cijenenih dokaza,

uz napomenu da se u njihovoj ocjeni koncentrisalo samo na bitne elemente krivičnog djela za koje se optuženom sudi.

III PRIMJENA MATERIJALNOG PRAVA

39. Vijeće je, nakon ocjene provedenih dokaza, nesumnjivo zaključilo da je Tužilaštvo BiH, van razumne sumnje, dokazalo da je optuženi Dušan Ćulibrk, svojim radnjama ostvario obilježja krivičnog djela Ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 142. stav 1. KZ SFRJ, u vezi sa članom 22. istog Zakona, a koje radnje će biti opširnije opisane u dijelu obrazloženja pojedinačnih tačaka izreke presude.

40. Tako je Vijeće najprije razmotrilo primjenu materijalnog prava, prvenstveno imajući u vidu da iz optužnice proizilazi da je inkriminisano djelo počinjeno tokom 1992. godine, u kojem periodu je bio na snazi KZ SFRJ, koji je preuzet na osnovu Zakona o primjeni Krivičnog zakona Republike Bosne i Hercegovine i Krivičnog zakona SFRJ. Odlučujući o primjeni materijalnog zakona i pravne kvalifikacije djela, Vijeće je imalo u vidu načela propisana članovima 3. i 4. Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine (KZ BiH), te članom 7. stav 1. Evropske konvencije o ljudskim pravima (EKLJP), pa je primjenom navedenih odredbi utvrdilo da je optuženi počinio krivično djelo Ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 142. stav 1. KZ SFRJ u vezi sa članom 22. istog Zakona, za koje ga je i oglasilo krivim.

41. Član 3. KZ BiH propisuje načelo legaliteta, odnosno princip da nikome ne može biti izrečena kazna ili druga krivičnopravna sankcija za djelo koje, prije nego što je učinjeno, nije bilo zakonom ili međunarodnim pravom propisano kao krivično djelo i za koje zakonom nije bila propisana kazna (*nullum crimen sine lege, nulla poena sine lege*). Međutim, članovi 3. i 4. istog Zakona ne sprječavaju suđenje ili kažnjavanje bilo kojeg lica za bilo koje činjenje ili nečinjenje koje je u vrijeme kada je počinjeno predstavljalo krivično djelo u skladu sa opštim načelima međunarodnog prava (član 4a. KZ BiH).

42. U članu 7. EKLJP na sličan način propisuje se princip legaliteta i glasi:

“Niko se ne može smatrati krivim za krivično djelo nastalo činjenjem ili nečinjenjem koje nije predstavljalo krivično djelo u vrijeme izvršenja, prema nacionalnom ili međunarodnom pravu. Isto tako, izrečena kazna neće biti teža od one koja se primjenjivala u vrijeme izvršenja krivičnog djela.

Ovaj član ne utječe na suđenje ili kažnjavanje bilo koje osobe koja je kriva za činjenje ili nečinjenje, ako je to djelo u vrijeme izvršenja predstavljalo krivično djelo prema opštim pravnim načelima priznatim kod civiliziranih naroda.”

43. Navedene zakonske odredbe propisuju da se, po pravilu, na učinioca krivičnog djela prvenstveno primjenjuje zakon koji je bio na snazi u vrijeme učinjenja.

44. Od ovog principa moguće je odstupiti jedino u interesu optuženih lica i to u situaciji kada se nakon izvršenja djela zakon izmijenio tako da je izmijenjeni zakon blaži za učinioca. Sud u svakom konkretnom slučaju procjenjuje koji zakon je blaži za učinioca. Vijeće je, imajući u vidu praksu Ustavnog suda BiH, u pogledu primjene materijalnog prava, našlo nužnim primijeniti KZ SFRJ, kao zakon koji je važio u vrijeme izvršenja krivičnog djela, nalazeći da je u konkretnom slučaju on blaži po učinioca, uzevši u obzir kaznu propisanu za ovo djelo.

45. Jednostavno poređenje zakonskih tekstova u relevantnom dijelu na konkretan slučaj može dati siguran odgovor samo u slučaju ako je novi zakon dekriminisao nešto što je po ranijem zakonu bilo krivično djelo, jer je tada novi zakon očigledno blaži. U situaciji kada je krivično djelo kažnjivo po oba zakona, potrebno je utvrditi sve okolnosti koje su relevantne za izbor blažeg zakona u konkretnom slučaju, uzimajući u obzir sve odredbe koje se odnose na kažnjavanje. Pri tome, treba imati u vidu odredbe o propisanim krivičnopravnim sankcijama, vrstama i mjerama, njihovom odmjeravanju, odnosno ublažavanju, mjerama sigurnosti, sporednim kaznama, mjerama koje predstavljaju supstitute kazni i drugim relevantnim odredbama u pogledu izricanja krivičnopravne sankcije.

46. Međutim, nije dovoljno utvrditi koji zakon daje veće mogućnosti za povoljniju presudu, već koji od njih omogućava povoljniji ishod u konkretnom slučaju, prema

konkretnom učiniocu, a što jasno proizilazi iz zakonskih odredbi člana 4. stav 2. KZ BiH, koji kaže da će se primijeniti zakon koji je "blaži za učinioca". Prema tome, nije isključena mogućnost da zakon sa težom kaznom bude za učinioca na kraju povoljniji, jer primjena nekih njegovih drugih odredbi dovodi do povoljnijeg rješenja za učinioca.

47. U konkretnom slučaju, zakon koji je bio na snazi u vrijeme izvršenja djela – KZ SFRJ, jednako kao i zakon koji je trenutno na snazi – KZ BiH, propisuju krivičnopravne radnje za koje je optuženi oglašen krivim kao krivično djelo Ratni zločin protiv civilnog stanovništva. Obzirom na navedeno, jasno je da postoje zakonski uslovi za vođenje krivičnog postupka protiv počinioca za navedena krivična djela i njegovo kažnjavanje.

48. Pitanje retroaktivnosti primjene krivičnog zakona od izuzetnog je pravnog značaja i kao takvo je već bilo predmetom analize i ocjene u nekoliko odluka Ustavnog suda i Evropskog suda za ljudska prava (ESLJP), a koje imaju direktne implikacije na postupanje Suda BiH u predmetima ratnih zločina, obzirom da se radi o obvezujućoj domaćoj i međunarodnoj sudskoj praksi.

49. Vijeće je, shodno prethodnom, a imajući u vidu stavove Ustavnog suda BiH, koji odstupa od prakse Evropskog suda, jer ne predviđa da se primjena blažeg zakona po učinioca preispituje za svaki slučaj pojedinačno, već jasno određuje da će se u svim slučajevima, u kojima oba zakona propisuju isto krivično djelo, na učinioca primijeniti KZ SFRJ, ovaj zakon primijenilo u konkretnom slučaju, obzirom da je stav Ustavnog Suda BiH obvezujući i za Sud BiH.

50. Kako je krivično djelo Ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 173. KZ BiH, za koje krivično djelo se optuženi tereti u konkretnom slučaju, bilo propisano članom 142. KZ SFRJ, to je, slijedom navedenog, a u skladu sa praksom Ustavnog suda BiH, u pogledu primjene materijalnog prava bilo nužno primijeniti KZ SFRJ, kao zakon koji je važio u vrijeme izvršenja krivičnog djela i kao zakon koji je, prema stavu Ustavnog suda BiH, blaži prema optuženom.

IV NALAZI SUDA

51. Potvrđenom optužnicom Tužilaštva BiH, optuženom Dušanu Ćulibrku na teret je stavljeno da je počinio krivično djelo Ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 142. stav 1., u vezi sa članom 22. KZ SFRJ, za koje krivično djelo ga je Vijeće oglasilo krivim. Prije nego iznese detaljnu analizu provedenih dokaza na osnovu kojih je donijelo ovakvu odluku, Vijeće će se u nastavku osvrnuti na opšte elemente predmetnog krivičnog djela.

52. Član 142. KZ SFRJ glasi:

“Ko kršeći pravila međunarodnog prava za vrijeme rata, oružanog sukoba ili okupacije naredi da se prema civilnom stanovništvu vrše ubistva, mučenja, nečovječna postupanja, biološki eksperimenti, nanošenje velikih patnji ili povreda tjelesnog integriteta ili zdravlja; raseljavanje ili preseljavanje ili prisilno odnarodnjavanje ili prevođenje na drugu vjeru; prisiljavanje na prostituciju ili silovanje; primjenjivanje mjera zastrašivanja i terora, uzimanje talaca, kolektivno kažnjavanje, protivzakonito odvođenje u koncentracione logore i druga protivzakonita zatvaranja, lišavanje prava na pravilno i nepristrasno suđenje; prisiljavanje na službu u oružanim snagama neprijateljske sile ili u njenoj obavještajnoj službi ili administraciji; prisiljavanje na prinudni rad, izgladnjavanje stanovništva, konfiskovanje imovine, pljačkanje imovine stanovništva, protivzakonito i samovoljno uništavanje ili prisvajanje u velikim razmjerama imovine koje nije opravdano vojnim potrebama, uzimanje nezakonite i nesrazmjerno velike kontribucije i rekvizicije, smanjenje vrijednosti domaćeg novca ili protivzakonito izdavanje novca, ili ko izvrši neko od navedenih djela, kaznit će se zatvorom najmanje pet godina ili smrtnom kaznom.”

53. Iz citirane zakonske odredbe proizilaze sljedeći opšti elementi krivičnog djela Ratni zločin protiv civilnog stanovništva:

i. Djelo počinioca mora biti počinjeno suprotno pravilima međunarodnog prava, na način da je počinjenje djela usmjereno protiv civilnog stanovništva, dakle osobe koje ne učestvuju u oružanom sukobu ili su položile oružje ili su onesposobljene za

borbu i koje su zaštićene odredbama Ženevske konvencije o zaštiti civilnih osoba za vrijeme rata od 12. avgusta 1949. godine;

ii. Kršenje mora biti počinjeno u vrijeme rata, oružanog sukoba ili okupacije;

iii. Djelo počinioca mora biti povezano sa ratom, oružanim sukobom ili okupacijom;

iv. Počinilac mora narediti ili počiniti djelo.

54. Dakle, za postojanje navedenog krivičnog djela, neophodno je utvrditi primjenu međunarodnih pravila u inkriminisanim periodu i da radnje izvršenja djela predstavljaju kršenje pravila međunarodnog prava, što ukazuje na blanketni karakter krivičnog djela.

55. Slijedom odredbe člana 142. KZ SFRJ, nije neophodno (nije uslov postojanja samog djela) da počinilac zna ili ima namjeru da krši međunarodnu normu (nije nužno da kršenje blanketnih propisa bude obuhvaćeno svijješću učinioca), već je dovoljno da njegovo ponašanje objektivno predstavlja kršenje pravila međunarodnog prava, dok se kod preduzimanja konkretnih, pojedinačnih radnji izvršenja, svakako mora cijeliti subjektivni odnos počinioca prema djelu što će Vijeće u osvrtu na posebne radnje izvršenja u okviru pojedinačnih tačaka optužnice i učiniti.

56. Dakle, odredba člana 142. KZ SFRJ se, između ostalog, temelji i na Ženevskoj konvenciji o zaštiti građanskih lica za vrijeme rata od 12. avgusta 1949. godine, tj. IV Ženevskoj konvenciji (Konvencija). Optužnica tereti optuženog da je postupao suprotno odredbama člana 3. Konvencije. Pravila sadržana u zajedničkom članu 3. Konvencije smatraju se običajnim pravom i predstavljaju minimalni standard od kojeg zaraćene strane nikada ne bi trebale odstupiti, a kojim je propisano da:

„U slučaju oružanih sukoba koji nemaju međunarodni karakter, a koji izbiju na području jedne od visokih strana ugovornica, svaka zaraćena strana dužna je primjenjivati barem sljedeće odredbe:

1. Prema licima koja ne učestvuju neposredno u neprijateljstvima, uključujući pripadnike oružanih snaga koji su položili oružje i osobe izbačene iz stroja zbog

bolesti, rana, lišenja slobode ili bilo kojeg drugog razloga, u svakoj će se prilici postupati čovječno, bez ikakvog nepovoljnog razlikovanja utemeljenog na rasi, boji kože, vjeroispovijesti ili uvjerenju, spolu, rođenju ili imovinskom stanju ili bilo kojem drugom sličnom mjerilu.

U tom cilju, zabranjeni su i ubuduće se zabranjuju, u svako doba i na svakom mjestu, prema gore navedenim licima, između ostalih i sljedeći postupci:

c) povreda ličnog dostojanstva, naročito uvredljivi i ponižavajući postupci;“

i. Djelo počinioca mora biti počinjeno suprotno pravilima međunarodnog prava

57. U smislu primjene međunarodnih pravila u inkriminisanom period, Vijeće je imalo u vidu navode iz presude Žalbenog vijeća MKSJ u predmetu Tadić, gdje je utvrđeno da se: „*međunarodno humanitarno pravo primjenjuje od početka oružanih sukoba sve do poslije prestanka neprijateljstava....“*.

58. Član 3. Konvencije smatra se odredbom običajnog prava i obavezujući je za sve strane u sukobu, nemeđunarodnom ili međunarodnom, zbog čega je ova odredba bila važeća u vrijeme i na mjestu događaja za koje se optuženi tereti. Navedeni član je zajednički za sve Ženevske konvencije, odnosno isti je inkorporiran u sve četiri Ženevske konvencije od 12. avgusta 1949. godine. Njegova suština jeste, osim što se primjenjuje u svim vrstama sukoba (međunarodni i nemeđunarodni), da svim osobama koje ne učestvuju direktno u neprijateljstvima garantuje određena prava, odnosno prema kojima se garantuje čovječno postupanje i zabranjuju određeni postupci, taksativno nabrojani u tačkama a) do d) člana 3. Konvencije.

59. Prema tome, da bi se utvrdilo kršenje pravila međunarodnog prava, neophodno je da se utvrdi protiv koga je počinjenje bilo usmjereno, odnosno da li je djelo bilo usmjereno protiv posebne kategorije osoba koje su zaštićene članom 3. stav 1. Konvencije. U konkretnom slučaju, Vijeće je utvrdilo da je optuženi Dušan Čulibrk krivičnopravne radnje preduzeo prema **civilima**.

60. Vijeće je, u odnosu na obje tačke izreke presude, nesumnjivo zaključilo da je optuženi, krivičnopravne radnje preduzeo prema civilima i to prema oštećenima čija imena su taksativno pobrojana u činjeničnom opisu tačaka izreke presude, dakle o kategoriji lica koja uživaju zaštitu shodno odredbama zajedničkog člana 3. Konvencija.

61. Prema definiciji sadržanoj u članu 3. stav 1. IV Ženevske Konvencije, zaštićene kategorije lica su *“lica koja ne učestvuju neposredno u neprijateljstvima, podrazumijevajući tu i pripadnike oružanih snaga koji su položili oružje i lica onespoboljena za borbu usljed bolesti, rana, lišenja slobode ili iz bilo kojeg drugog razloga“*. Pored toga, prema članu 3. stav 2. iste Konvencije, ranjenici i bolesnici uživaju posebnu zaštitu. Dakle, u smislu odredbe zajedničkog člana 3. Konvencije, civilom se smatra lice koje *“ne učestvuje neposredno u neprijateljstvima“*.

62. Za bolje razumijevanje definicije *“civila“* date u zajedničkom članu 3. Konvencija i razumijevanje termina *“neposredno u neprijateljstvima“*, Vijeće je uzelo u obzir i praksu MKSJ gdje se navedena sintagma definiše. Dakle, shodno praksi MKSJ, osoba aktivno sudjeluje u neprijateljstvima kada učestvuje u ratnim dejstvima koji će *“po svom karakteru ili svrsi, vjerovatno nanijeti stvarnu štetu ljudstvu ili materijalno – tehničkim sredstvima oružanih snaga neprijatelja“*.

63. Da su u konkretnom slučaju oštećeni imali status civila, Vijeće je prvenstveno utvrdilo na osnovu zapisnika sa ekshumacije o pronađenim odjevnim civilnim predmetima uz leševe, kao i iz fotodokumentacije ekshumacije i sudskomedicinske obrade tijela⁶, ali i samog Nalaza i mišljenja vještaka sudske medicine, koji dokazi su uloženi u spis predmeta.⁷ Pored toga, Vijeće je imalo u vidu i iskaze svjedoka u kojima su isti naveli da su lica koja su preuzeta iz logora “Omarska” bila u civilnoj odjeći i da se radilo o 42 muškarca i dvije žene (tačka 1.), ali i da je svih sedam civila, koji su bježali iz Prijedora prema Bihaću, bili u civilnoj odjeći (tačka 2. izreke presude).

64. Pored pomenutih materijalnih dokaza, Vijeće je u vidu imalo i iskaze svjedoka Enesa Kapetanovića, Sulejmana Balića, Samire Čaušević, Saida Redžića, Jasmina

---

⁶ Materijalni dokazi Tužilaštva BiH, uloženi od broja T-6 do T-22

⁷ Nalaz i mišljenje stalnog sudskog vještaka, specijaliste sudske medicine, prof. dr sc. Nermina Sarajlića od 27.11.2020. godine (dokaz T-23)

Brdara, Željka Mejakića i drugih, koji su potvrdili da su žrtve bili civili. Kada su u pitanju lica iz prve tačke izreke presude, svjedok Enes Kapetanović⁸ naveo je da je, zajedno sa svojom braćom, nakon što je vlast preuzeta od strane srpske strane, odveden u logor u Omarskoj 13.06.1992. godine, gdje je ostao skoro dva mjeseca. Svjedok je također potvrdio da su u logoru bili i njegov rođak Samir Rešić, koji je jedne noći prozvan i izveden zajedno sa Dragom Matanovićem i Nerminom Sadikovićem, te je neko od zatvorenika kroz prozor vidio da su uvedeni u neki autobus i da je rečeno da idu na razmjenu, ali da su kasnije nađeni u masovnoj grobnici u blizini Krupe, te da je među njima pronađen i Ejub Osmanović.

65. Svjedok Sulejman Balić⁹ naveo je kako je također bio zatvoren u logoru u Omarskoj, gdje je vidio i svoje rođake Fadila i Mahmuta Balića, za koje zna da su izvedeni na razmjenu, ali da je kasnije čuo da su ubijeni i da su njihova tijela pronađena u blizini Prijedora, ali da ne zna kako se mjesto zove.

66. Da je oštećeni Muhamed Redžić imao status civila te da je tijelo istog pronađeno u jami Lisac, nakon što je izveden iz logora Omarska, potvrdio je i svjedok Said Redžić, koji je također naveo da je bio pozvan, zajedno s majkom, na prepoznavanje tijela.

67. Svjedok Šefik Kešić, brat ubijenog Fahrudina Kešića, naveo je kako je zajedno s bratom bio u logoru Omarska i da je jedne noći prozvan zajedno sa Muhamedom Alićem, te da je rečeno da ih vode na razmjenu, ali da su kasnije njihova tijela pronađena u jami Lisac i da je svjedok, prilikom identifikacije tijela 2004. godine, prepoznao jelek koji mu je on poklonio.¹⁰

68. Svjedok Željko Mejakić, tadašnji komandir logora Omarska, izjavio je da se sjeća jednog događaja krajem mjeseca jula 1992. godine kada su u toku noći došla uniformisana lica sa spiskom lica za razmjenu, potpisanog od strane tadašnjeg načelnika SJB Prijedor, Sime Drljače.¹¹ Naveo je kako se sjeća da su te noći izvedena

---

⁸ Zapisnik sa glavnog pretresa od 17.01.2022. godine

⁹ Zapisnik sa glavnog pretresa od 17.01.2022. godine

¹⁰ Zapisnik sa glavnog pretresa od 04.04.2022. godine

¹¹ Zapisnik sa glavnog pretresa od 07.03.2022. godine

44 civila, među kojima su dvije žene, od kojih se jedna zvala Sadeta Medunjanin, supruga Bećira Medunjanina, dok je druga bila Edna Dautović, djevojka koja je imala oko 22 godine i koja je radila u sanitetu. O sudbini tih civila saznao je 2003. godine, odnosno, da su lica ubijena na području Dubovika i da su njihova tijela bačena u jamu Lisac.

69. Kada su u pitanju oštećeni iz tačke 2. izreke presude, na okolnosti njihovog statusa, Vijeće je imalo priliku saslušati svjedoka Samiru Čaušević¹², suprugu ubijenog Ekrema Čauševića, koja je izjavila da se njenom mužu gubi svaki trag još 23.07.1992. godine kada je izašao iz kuće nakon napada srpske vojske na selo Čarakovo, te da joj je kasnije svekrva rekla da je muž otišao prema Bihaću, kao i da je njegovo tijelo pronađeno u jami Lisac.

70. Također, svjedok Dževad Hujjić izjavio je da je jedan od njegove braće, Hasan Hujjić, uhvaćen sa još nekoliko njegovih rođaka i komšija, među kojima su bili Meho i Rifet Hujjić, kao i komšije Ekrem i Zikret Čaušević, u pokušaju prelaska u Bihać i da su isti ubijeni i pronađeni u jami Lisac.¹³

71. Pored navedenog, bitno je istaći da ni odbrana nije sporila status oštećenih, ali i da je sam optuženi, prilikom davanja svog iskaza, potvrdio da su lica, koja su preuzeta iz logora Omarska, bila u civilnoj odjeći, kako je to zapravo potvrdio i tadašnji upravnik logora, svjedok Željko Mejakić.

72. Prema tome, imajući u vidu navedene činjenice, Vijeće nalazi da su u konkretnom slučaju oštećeni imali status civila, odnosno, osoba koja ne učestvuju direktno u neprijateljstvima, dakle o kategoriji koja uživa zaštitu shodno odredbama zajedničkog člana 3. Konvencije.

ii. Kršenje mora biti počinjeno u vrijeme rata, oružanog sukoba ili okupacije

---

¹² Zapisnik sa glavnog pretresa od 04.04.2022. godine

¹³ Zapisnik sa glavnog pretresa od 07.02.2022. godine

73. Drugi opšti element krivičnog djela Ratni zločin protiv civilnog stanovništva kojeg je neophodno utvrditi jeste da je kršenje pravila međunarodnog prava učinjeno u vrijeme rata, oružanog sukoba ili okupacije.

74. U međunarodnoj sudskoj praksi smatra se da oružani sukob postoji *“svuda gdje se pribjeglo oružanoj sili između država ili produženom oružanom nasilju između vlasti i organizovanih naoružanih grupa, ili pak između takvih grupa unutar jedne države”*.

75. Dovodeći kršenje odredbi međunarodnog prava u vezu sa postojanjem oružanog sukoba, treba naglasiti da se međunarodno humanitarno pravo i dalje primjenjuje *“na čitavoj teritoriji zaraćenih država, odnosno, u slučaju unutrašnjih oružanih sukoba, na čitavoj teritoriji pod kontrolom jedne od strana, nezavisno od toga da li se na tom mjestu stvarno vode borbe, sve do zaključenja mira ili, u slučaju unutrašnjih sukoba, sve dok se ne pronade mirno rješenje.”*

76. Vijeće nalazi da iz iskaza svjedoka i uloženi materijalni dokazi sa sigurnošću proizilazi da je u inkriminisano vrijeme postojalo ratnje stanje na teritoriji Bosne i Hercegovine.

77. Na okolnosti ratnog stanja u Bosni i Hercegovini, uloženi su određeni materijalni dokazi i saslušan određeni broj svjedoka. Tako je Vijeće na uvid imalo Odluku o proglašenju ratnog stanja Predsjedništva Republike Bosne i Hercegovine od 20.06.1992. godine (Službeni list broj 7/92)¹⁴, te Odluku o ukidanju ratnog stanja Predsjedništva Republike Bosne i Hercegovine od 22.12.1995. godine (Službeni list broj 50/95)¹⁵, Odluku o formiranju Teritorijalne odbrane Srpske Republike Bosne i Hercegovine od 16.04.1992. godine¹⁶, Odluku o formiranju Vojske Srpske Republike BiH od 12.05.1992. godine¹⁷ i drugi, iz kojih dokaza nedvojbeno proizilazi da je na području Bosne i Hercegovine od mjeseca jula 1992. godine pa do septembra 1992. godine bilo proglašena nesporedna ratna opasnost, odnosno ratno stanje.

---

¹⁴ Dokaz broj T-24

¹⁵ Dokaz broj T-25

¹⁶ Dokaz broj T-27

¹⁷ Dokaz broj T-28

78. U mjesecu maju 1992. godine, Ratno predsjedništvo Srpske opštine Bosanska Krupa izdaje prijedlog Komandi Prve krajiške podgrmečke brigade u Srpskoj Jasenici da se izvrše sve vojne pripreme za prelazak i čišćenje lijeve obale rijeke Une, uključujući i dio desne obale rijeke u zoni iznad Bosanske Otoke, pri čemu je navedeno da se u toku pripreme i čišćenja obala rijeke sruši i uništi što veći broj stambenih i drugih objekata, uključujući tunele i mostove.¹⁸

79. Također, naredbom komandanta Glavnog štaba VRS o formiranju komandi i jedinice VRS od 06.06.1992. godine, formirane su jedinice Drugog krajiškog korpusa, u čiji sastav je ulazila i 11. laka brigada Bosanska Krupa.¹⁹

80. Iz analize Predsjedništva Republike BiH o stanju u opštinama muslimanske Krajine proizilazi da su tokom jula 1992. godine na području Bosanske Krupe, između vojske i policije RS sa jedne strane i Armije R BiH s druge strane, i dalje na snazi bili oružani sukobi tokom kojih je dolazilo do zarobljavanja pripadnika navedenih vojnih jedinica, te su vršene razmjene tih zarobljenih lica.²⁰

81. Na okolnosti oružanog sukoba u Bosni i Hercegovini u inkriminisanom periodu na području Bosanske Krupe između VRS i Armije R BiH, izvedeni su, od strane Tužilaštva BiH, brojni dokazi, kako subjektivne, tako i objektivne prirode. Svjedoci Ismet Mujanović, Dušan Kostić, Mirsad Šabić, Zoran Kondić, Željko Vojnović i drugi, iznijeli su svoja saznanja na okolnosti ratnog stanja, kao i uspostavljenim linijama razgraničenja, držanju straža, zatvaranju nesrpskog civilnog stanovništva u logore na području Prijedora, odakle su izvedena 44 civila u čijem ubistvu je optuženi kasnije učestvovao i okolnostima pod kojima je sedam oštećenih pokušalo izbjeći neprijateljsku vojsku bježeći iz Prijedora prema Bihaću, na osnovu kojih dokaza je

---

¹⁸ Prijedlog Komandi Prve krajiške podgrmečke brigade u Srpskoj Jasenici, Ratno predsjedništvo Srpske opštine Bosanska Krupa broj: 184/92 od 25.05.1992. godine (dokaz T-50)

¹⁹ Naredba o formiranju komandi i jedinica Vojske Srpske Republike BiH komandanta Glavnog štaba vojske Srpske Republike Bosne i Hercegovine, str.pov. br. 30/18-17 od 06.06.1992. godine (dokaz T-57)

²⁰ Spisak lica koja se zadržavaju do daljnjeg u pritvoru na području Srpske opštine Bosanska Krupa, Ratno predsjedništvo srpske opštine Bosanska Krupa od 19.05.1992. godine (dokaz T-47); Spisak zarobljenih lica koje nudimo za razmjenu, Ratno predsjedništvo srpske opštine Bosanska Krupa od 19.05.1992. godine (dokaz T-48)

nesporno utvrđeno da je u julu i avgustu 1992. godine, kada su se desila ubistva civila, područje Donjeg Dubovika bilo pod kontrolom vojske, odnosno policije Republike Srpske.

82. Ovi svjedoci govorili su o razmjenama zarobljenih vojnika, čuvanju vojnih linija, odnosno o stražama koje su bile organizovane na području sela koja pripadaju opštini Bosanska Krupa.

83. Svjedok Dušan Kostić, u svom je iskazu²¹ naveo su prvi sukobi na području Bosanske Krupe počeli 21.04.1992. godine, te da su još prije tog perioda organizovani jedan vid teritorijalne odbrane i seoske straže, kao i da je srpsko stanovništvo ranije nabavilo oružje za te potrebe. Kroz Bosansku Krupu već su bile postavljene barikade na kojima su stražarili Muslimani, odnosno, kako ih svjedok naziva, "zelene beretke" i da se pričalo da maltretiraju osobe srpske nacionalnosti. Ujutro 21.04.1992. godine, svjedok je izjavio da se začula pucnjava iz Bosanske Krupe kod sela Vranjska, koja je trajala cijeli dan, te da je saznao da su tog dana "zelene beretke" napale srpsku vojsku, ali da je srpska vojska uspjela vratiti položaj oko rijeke Une. Nakon toga, svjedok je naveo da su svoje komšije Muslimane uspjeli autobusima i privatnim vozilima prebaciti na teritorij pod kontrolom muslimanskih snaga, odnosno, na lijevu obalu Une.

84. Svjedok Mirsad Šabić naveo je u svom iskazu da je napad srpske vojske na Bosansku Krupu izvršen 21.04.1992. godine sa brda Lipik, koje se nalazi između centra grada i naselja Zalug, u kojem trenutku se svjedok nalazio u svojoj kući. Selo je bilo u okruženju, te su se stanovnici bošnjačke nacionalnosti grupisali u pojedinim kućama. Svjedok je dalje izjavio da su 01.05.1992. godine pred vrata kuće u kojoj je boravio, došli nepoznati srpski vojnici, naredivši da muškarci izađu iz kuće, te su tog dana, zajedno sa svjedokom, odveli Seada Palića, Ilijaza Redžića, Envera Ezića, Ibrahima Velagića i Euzebija Redžića do prostorija Osnovnog suda u Bosanskoj Krupi, nakon čega je odveden u zatočenički objekat koji se nalazio u Osnovnoj školi "Petar Kočić". Nakon što je proveo 14 dana u školi, svjedok je naveo da su odvedeni na brdo Hum i predati jednoj grupi srpskih vojnika, od kojih je većinu poznao iz viđenja i da

---

²¹ Dokaz T-1, iskaz ovog svjedoka pročitao je na glavnom pretresu, obzirom da je svjedok u međuvremenu preminuo

su bili s područja Dubovika, a među kojima je bio i lice prezimena Kotur, za kojeg je naveo da je istima komandovao, da je istog poznao od ranije, ali da nije znao kako mu je bilo ime.

85. Postojanje oružanog sukoba u inkriminisanom periodu na području opštine Bosanska Krupa, kao i aktivno učešće i radnje optuženog, pored već pobrojanih dokaza, potvrđuje i dnevnik rada načelnika SJB Bosanska Krupa, Milana Vojnovića.²²

86. Iz navedenih dokaza, koji se odnose na vremenski period koji je prethodio periodu i radnjama iz optužnice, kao i na sam inkriminisan period od mjeseca jula do septembra 1992. godine, jasno proizilazi da je na teritoriji BiH, a i konkretno na širem području opštine Bosanska Krupa, vladalo ratno stanje, čime Vijeće, ovaj element, nalazi dokazanim, isključujući svaku razumnu sumnju.

iii. Djelo počinioca mora biti povezano sa ratom, oružanim sukobom ili okupacijom

87. Jedan od uslova čije obavezno postojanje propisuje odredba člana 142. KZ SFRJ jeste da mora postojati veza između djela optuženog i ratnog stanja. Dakle, da bi se utvrdilo postojanje navedenog elementa, neophodno je sagledati status optuženog u inkriminisanom periodu, te postojanje uzajamnosti i zavisnosti izvršenja djela u odnosu na postojanje ranije obrazloženog oružanog sukoba, na širem području opštine Bosanska Krupa. U konkretnom, Vijeće je ispitalo da li je *“postojanje oružanog sukoba u znatnoj mjeri uticalo na sposobnost počinioca da počinii zločin, njegovu odluku da ga počinii, način počinjenja zločina ili cilj s kojim je počinjen”*.²³

88. Ovaj uslov ispunjen je ako je zločin počinjen kao podrška ili barem pod izgovorom situacije koja je proistekla iz oružanog sukoba.

---

²² Rukom pisan dnevnik rada Milana Vojnovića od njegovog imenovanja za načelnika SJB Bosanska Krupa (dokaz T-67)

²³ *Kunarac et al.*, predmet broj IT-96-23 i IT-96-23/1-A, presuda od 12.06.2002. godine, par. 58

89. Sudeće vijeće MKSJ u paragrafu broj 568 navedene presude navodi: *“...Humanitarno pravo primjenjuje se i dalje na čitavoj teritoriji pod kontrolom jedne od strana, nezavisno od toga da li se konkretne borbe vode na mjestu na kojem su se odigrali dotični događaji. Stoga, dovoljno je to što su zločini bili u tijesnoj vezi s neprijateljstvima koja su trajala na drugim dijelovima teritorije pod kontrolom strana u sukobu. Uslov da dato djelo bude u tijesnoj vezi sa oružanim sukobom zadovoljen je ukoliko su, kao u ovom slučaju, zločini počinjeni kao posljedica borbi, a prije prekida oružanih aktivnosti na određenom području, te ako su počinjeni radi postizanja nekog cilja ili iskorištavanja situacije nastale uslijed borbi...”*

90. Na osnovu nekoliko faktora može se odrediti postojanje *nexusa* između djela koje je počinio optuženi i oružanog sukoba. Faktori mogu obuhvatiti sljedeće:

- činjenicu da je počinitelj vojnik;
- činjenicu da žrtva nije vojnik ili činjenicu da je žrtva pripadnik suprotne strane;
- činjenicu da se ta radnja može reći da služi krajnjem cilju vojne kampanje;
- činjenicu da je zločin izvršen u sklopu službenih dužnosti počinioca.²⁴

91. Prema tome, odlučna činjenica jeste status optuženog u vrijeme izvršenja krivičnog djela, odnosno činjenica da je optuženi Dušan Ćulibrk bio pripadnik rezervnog sastava policije SJB Krupa, koju činjenicu ni odbrana nije osporavala, a kako je to potvrdio i sam optuženi prilikom davanja svjedočkog iskaza, zasigurno je uticalo na sposobnost optuženog da počinji krivično djelo, te način počinjenja i cilj s kojim je djelo počinjeno.

92. Navedena činjenica potkrijepljena je i uloženim materijalnim dokazima na ovu okolnosti, odnosno jediničnog i matičnog kartona na ime optuženog.²⁵

93. Prema tome, sve radnje koje je počinio optuženi, počinio je u svojstvu pripadnika rezervnog sastava policije SJB Krupa, koja poizicija mu je upravo i

---

²⁴ Drugostepena presuda *Kunarac i drugi*, paragraf broj 59

²⁵ Dokazi broj T-185 - 186

omogućila da u vrijeme i u mjestu kako je to navedeno u izreci presude, izvrši navedena krivična djela, odnosno poćini predmetna ubistva, a koje radnje su u direktnoj vezi sa postojanjem rata i oružanog sukoba.

iv. Poćinilac mora narediti ili poćiniti djelo

94. Kao posljednji opšti element krivićnog djela Ratni zloćin protiv civilnog stanovništva jeste i taj da poćinilac mora ili direktno izvršiti nezakonito djelo ili narediti drugima izvršenje istog, kako bi snosio odgovornost kao direktni poćinilac djela, a kako je to predmetnom optužnicom optuženom stavljeno na teret. Nakon razmatranja svih predoćenih dokaza, Vijeće je zaključilo da je u konkretnom slučaju dokazano da je optuženi poćinio radnje koje su mu potvrđenom optužnicom stavljene na teret (ćija analiza i utvrđeno ćinjenićno stanje su obuhvaćeni sljedećim odjeljkom presude) ćime je ispunjen i ovaj element krivićnog djela Ratni zloćin protiv civilnog stanovništva, koje radnje je optuženi poćinio u svojstvu saizvršioća.

Taćka 1. izreke presude

95. Prvom taćkom izreke presude, optuženom je stavljeno na teret da je ućestvovao u ubistvu 44 civila bošnjaćke i hrvatske nacionalnosti u mjestu Donji Dubovik, nakon što su ti civili izvedeni iz logora "Omarska", uvedeni u autobus i dovezeni u Donji Dubovik, gdje su izvedeni iz autobusa, kada im je optuženi, zajedno sa Miloradom Koturom svezao ruke žicom, nakon ćega su odvedeni do jame "Lisac" gdje su ubijeni pucnjevima iz vatrenog oružja, a ćija tijela su pronaćena prilikom ekshumacije 2000. godine.

96. Na okolnosti ovog dogaćaja saslušani su mnogi svjedoci i to: Źeljko Mejakić, Kemal Softić, Stanko Krivaja, Enes Kapetanović, svjedoci "S1", "S2", "S4" i mnogi drugi, te će se Vijeće u nastavku osvrnuti na analizu njihovih iskaza.

97. Već je ranije pomenuta uloga svjedoka Źeljka Mejakića, koji je u to vrijeme bio upravnik logora Omarska i koji se, svjedoćeći na glavnom pretresu, prisjetio dogaćaja jedne noći krajem jula mjeseca 1992. godine kada su izvedena 44 civila radi navodne

razmjene. Svjedok je naveo da se sve desilo između 21 i 22.30 te večeri, kada je od dežurnog veziste dobio poziv da se javi u upravnu zgradu jer postoji grupa zatočenika koji trebaju ići na razmjenu. Ispred hangara svjedok je zatekao jedno parkirano vozilo koje nije bilo klasični autobús, nego "skraćeni" autobus, kakve je koristila bivša JNA za prevoz lica od kasarne do stanova. Regstarske tablice bile su bihaćke, vozilo je bilo "kamuflačno" obojeno, a na zadnjem dijelu bijelom bojom bilo je napisano "Vojvoda Šešelj". Tu je vidio između pet i sedam uniformisanih lica, svi su bili naoružani uglavnom automatskim oružjem, među kojima je prepoznao tadašnjeg pratioca Sime Drljače, načelnika SJB Prijedor, Radovana Vokića, koji mu je predao spisak lica za razmjenu, s potpisom upravo Sime Drljače, po kojem spisku su policajci već počeli prozivati zatočenike i iste uvoditi u autobus. Svjedok je izjavio da su te noći odvedena 44 civila, među kojima su bile dvije ženske osobe, Sadeta Medunjanin, supruga Bećira Medunjanina, kojeg je svjedok poznao kao bivšeg šefa odsjeka, dok je druga ženska osoba bila Edna Dautović, djevojka od oko 22 godine, koja je bila u sanitetu. Nakon što su svi civili uvedeni u autobus, svjedok je čuo Radovaka Vokića kako razgovora s jednim od policajaca, te su se obratili svjedoku zbog toga što im je trebala pratnja na području Prijedora, jer su išli prema Bihaću. Tada je svjedok angažovao dvojicu svojih policajaca, Milorada Tadića i Milomira Čiču da idu automobilom "Audi 80" ispred autobusa, da bi naredno jutro dobio informaciju da je sve proteklo u najboljem redu i da se njegova pratnja odvojila od autobusa negdje na području Ljubije, kod starog rudnika. Na pitanje da li zna šta se zapravo desilo s tim civilima, svjedok je naveo da je za njihovu sudbinu saznao 2003. godine kada je optužen od strane Haškog tribunala i da je u dokaznom materijalu tada pročitao da su tijela ubijenih civila ekshumirana na području Dubovika i da se jama u kojoj su ista pronađena zvala "Lisac".

98. Navedeni događaj potvrdio je i svjedok Stanko Krivaja²⁶, koji je kritične prilike bio na dužnosti stražara u logoru Omarska, gdje su bili pritvorene osobe nesrpske nacionalnosti s područja Prijedora. Te večeri vidio je dolazak jednog manjeg autobusa, misli da je bio marke "TAM", u koji su ušli pritvorenici iz upravne zgrade logora, te da su to uglavnom bili muškarci, ali da se kasnije pričalo da su među njima bile i dvije ženske osobe, kao i da je ispred tog autobusa otišla i policijska pratnja.

---

²⁶ Zapisnik sa glavnog pretresa od 07.03.2022. godine

99. Kada su u pitanju civili koji su te noći izvedeni na navodnu razmjenu iz logora Omarska, Vijeće je u dijelu obrazloženja presude koji se odnosi na status oštećenih lica pomenulo dijelove iskaza svjedoka koji su iznijeli svoja saznanja o stradanju svojih bližnjih, poput svjedoka Enesa Kapetanovića, Sulejmana Balića, Šefika Kešića, Saida Redžića i mnogih drugih, pa se Vijeće neće ponovo osvrtni na navode ovih svjedoka.

100. S druge strane, svjedoci koji su bili na mjestu događaja su svjedoci S1", "S2" i "S4".

101. Svjedok "S2"²⁷ također je bio rezervni policajac, u istom odjeljenju kao i optuženi. Ovaj svjedok izjavio je da su jedne prilike u julu 1992. godine, nakon što im je Milorad Kotur, kao načelnik odjeljenja, naredio da idu minibusom u Omarsku da dovezu 30, 40 ljudi za razmjenu za Bihać, koje prilike su, zajedno sa svjedokom, krenuli optuženi, Milorad Kotur, Božo Došen, a svjedok "S1" bio je na mjestu vozača, navodeći da su svi bili naoružani automatskim puškama i nosili uniforme. U Omarskoj su 44 civila ušla u minibus, među kojima su bile dvije žene i isti je krenuo u pravcu Bihaća. Međutim, kako je svjedok naveo, minibus je stao u mjestu Donji Dubovik gdje je Milorad Kotur rekao da će ubiti ljude, da ih neće voziti dalje na razmjenu. Tada su civili izašli iz autobusa, Božo Došen donio je žicu, a Milorad Kotur i optuženi Dušan Ćulibrk povezali su ih po četvero i proveli pored kuće Miće Mamlića, kojeg su pritom zvali da im pokaže put prema jami "Lisac".

102. Svjedok je dalje naveo da je on, zajedno sa svjedokom "S1", ostao pored minibusu i da nisu išli dalje sa ostalima, kao i da su se iz pravca jame čuli rafali, nakon čega su se optuženi, Božo Došen i Milorad Kotur vratili do minibusu. Svjedok je izjavio da je čuo kada je Milorad Kotur rekao da su pobili civile i da je već organizovao zatrpavanje leševa preko izvjesnog Bože, nakon čega su svi otišli svojim kućama.

103. Na pitanje da li je svjedok tada poznavao optuženog Dušana Ćulibrka, isti je odgovorio da jeste i da mu je poznato da je bio ranjen u junu na brdu Hum, ali da nije

---

²⁷ Zapisnik sa glavnog pretresa od 14.03.2022. godine

tačno da se u vrijeme događaja nalazio na liječenju, tvrdeći da je sigurno bio te večeri kada su ubijeni civili dovezeni iz logora "Omarska".

104. Navedeno je potvrdio svjedok "S1", koji je kritične prilike vozio minibus marke "TAM 130" u kojem su se još nalazili i optuženi, Milorad Kotur, "S2" i Božo Došen, kao i da je Milorad Kotur imao neki papir sa sobom i da je rekao da idu preuzeti lica za razmjenu. U povratku iz Omarske, svjedok je naveo da mu je Milorad Kotur rekao da zaustavi minibus i da se okrene na drugu stranu, u pravcu Malog Dubovika, kada dolaze do kuće Miće Mamlića. Tu je, kako je istakao svjedok, Milorad Kotur naredio civilima da izađu iz minibusa, sjećajući se da je napolju čuo neku prepirku sa svjedokom "S2", te da misli da su civile žicom povezali optuženi i Milorad Kotur.

105. Dalje je svjedok naveo da je Mićo Mamlić bio vodič i da je bio na čelu te kolone s civilima, jer je znao put prema jami, te da s njim idu još i optuženi Dušan Ćulibrk, Milorad Kotur i Božo Došen zvan "Žico", a svjedok "S2" ostaje kod minibusa. Nakon nekog vremena, svjedok je izjavio da se čula rafalna paljba iz automatskog naoružanja iz pravca u kojem su odvedeni civili.

106. Svjedok Milorad Popović kritične prilike nalazio se na liniji u blizini Donjeg Dubovika, kada se čula rafalna pucnjava pa su poslali jednog od vojnika koji je bio zajedno s njim, Milana Krnetića, da ode provjeriti šta se dešava, te da je Milan po povratku rekao kako je vidio da su autobusom dovezeni neki ljudi i pobijeni u Donjem Duboviku, kod jame Lisac.²⁸

107. Svjedok "S4"²⁹ bio je ... koji je naveo da je kritične noći boravio u jednoj kući u mjestu Johovica, kada je u neko doba noći po njega došao Milorad Kotur i rekao mu da ide s ostalima da vode zarobljenike na razmjenu. Kada je izašao iz kuće, svjedok je vidio minibus pun ljudi, među kojima su bile dvije žene, jedna starija i jedna mlađa, kao i rezervne policajce "S1", "S2", Božu Došena, Milorada Kotura i optuženog Dušana Ćulibrka, koji su bili naoružani automatskim puškama. Ušao je u minibus, prisjećajući se da su se vozili neko vrijeme, kada je Milorad Kotur naredio vozaču da se zaustavi

---

²⁸ Zapisnik sa glavnog pretresa od 07.03.2022. godine

²⁹ Zapisnik sa glavnog pretresa od 14.02.2022. godine

i rekao da svi moraju izaći iz minibusa, da sačekaju da dođe vojna policija po njih jer ima puno vojske okolo i da se bojao da ih neko ne presretne.

108. Zaustavljanje je bilo u mjestu Donji Dubovik. Svjedok je istakao da je pitao Kotura *“otkud sada to”*, kad mu je prije toga pokazao naredbu Ratnog predsjedništva SO Krupa za razmjenu, na šta se Milorad Kotur samo nasmijao i rekao da moraju povezati zarobljenike da ne bi neko pobjegao i to četvoricu po četvoricu. Zna da ih je povezao Božo Došen i još neko, ali nije siguran ko.

109. Nakon što su zarobljenici povezani, svjedok je naveo kako su krenuli niz jednu padinu i da su ispred njega bili Milorad Kotur, Dušan Ćulibrk, Božo Došen, te da je on bio posljednji, a “S1” i “S2” su ostali, jedan je bio u minibusu, a drugi je ostao pored. Nakon nekih 100 metara hoda, svjedok je vidio kako su optuženi Dušan Ćulibrk, Milorad Kotur i Božo Došen otvorili rafalnu paljbu po zarobljenicima, zbog čega se svjedok bacio ustranu, dok su ljudi padali pogođeni, čuli su se jauci, *“ubij me, dotuci me”*, kada su sva trojica počela da *“ovjeravaju”* jednog po jednog, ko god se čuo u tom trenutku.

110. Svjedok je izjavio da je sve bilo završeno za tri, četiri minute. Nakon toga su krenuli prema minibusu, dok je Milorad Kotur ostao iza njih da organizuje uklanjanje leševa, te da je saznao da se tu nalazila jama “Lisac” za koju nikad ranije nije čuo. Svjedok je dalje naveo da je nakon toga popio dvije tablete za smirenje i da je po dolasku kući, nazvao načelnika stanice Milana Vojnovića da ga obavijesti o tome da su Milorad Kotur i Dušan Ćulibrk ubili grupu Muslimana, od kojeg je tražio da dođe na teren, na šta mu je načelnik rekao da ne govori nikome ništa i da će neko doći, te je svjedok rekao da ne dolazi bilo ko jer je znao da Milorad Kotur radi isključivo po naređenju Sime Drljače, s kojim je inače kontaktirao. Na pitanje kako poznaje Dušana Ćulibrka, svjedok je izjavio da ga je znao od ranije, da je bio rezervista, u to vrijeme crn, mršav i lijep momak.

111. Da se kritični događaj desio i da je optuženi Dušan Ćulibrk zaista učestvovao u ubistvu zarobljenih civila pokazuje i dokaz Tužilaštva BiH - isječak iz dnevnika

načelnika SJB Milana Vojnovića od 29.07.1992. godine, gdje se navodi da su *“jučer Milorad, Ćule i ostali likvidirali 38 Muslimana”*.³⁰

112. Optuženi Dušan Ćulibrk dao je iskaz u svojstvu svjedoka odbrane³¹, tvrdeći da je bio na poštadi zbog ranjavanja u vrijeme kada se događaj desio, ali da je jednog dana otišao u mjesto Johovica gdje su se u jednoj kući nalazili Milorad Kotur, “S1”, “S2”, “S4” i Božo Došen da popije kafu. Optuženi je pritom naveo da je otišao u uniformi i da je ponio snajper radi vlastite bezbjednosti. Kasno navečer u prostoriju je ušao “S4” noseći jedan papir koji je uzeo Milorad Kotur, rekavši da treba ići pokupiti grupu ljudi iz Prijedora koji trebaju biti razmijenjeni, te da on (optuženi) nije htio da ide, ali da je na nagovor ostalih krenuo prema Prijedoru.

113. Krenuli su autobusom kojeg je vozio “S1”. Zarobljenicima iz “Omarske” naređeno je da uđu u autobus u kojima su pored njega bili “S2”, Božo Došen i Milorad Kotur, a ispred autobusa bila je pratnja u civilnom Mercedesu. Optuženi je dalje naveo da su se zaustavili u mjestu Majdan, kada je izašao iz autobusa, zajedno sa Koturom, vani je čekao “S4” koji je rekao Koturu *“nema ništa od toga, moramo se riješiti ovih”*, jer su navodno ubijeni Srbi koji su trebali biti razmijenjeni. Vidio je kako se Kotur i “S4” dalje dogovaraju i da su pozvali i “S2”, nakon čega su svi ušli u autobus i nastavili vožnju sve do kuće Miće Mamlića, gdje se zaustavljaju i svi izlaze iz autobusa, kada je Božo Došen donio žicu i zajedno s Miloradom Koturom povezo zarobljenike.

114. Optuženi je potvrdio da je išao u koloni prema jami “Lisac”, ističući da je s njima išao i svjedok “S2”, koji je u svom svjedočenju naveo da je ostao pored minibusa, za istog tvrdeći da je iz grupe izveo plavu, mladu djevojku i otišao s njom u šumu, kao i da se kasnije vratio s njom, smiješeći se, zbog čega je optuženi zaključio da ju je “S2” silovao, jer ga je “S4” pitao *“jesi li uspio?”*, a ovaj odgovorio *“haha, naravno da jesam”*.

115. Kada je u pitanju sam čin pucnjave, optuženi je izjavio kako su Božo Došen i još neko od prisutnih otvorili paljbu na zarobljene, u kojem trenutku su ga počele peći čahure po vratu i dok je pokušao da ih otrese s vrata, sve je bilo završeno, te je “S4”

---

³⁰ Dokaz broj T-67

³¹ Zapisnik sa glavnog pretresa od 23.05.2022. godine

rekao "to je to" i dao im znak da krenu nazad, ističući da je on bio glavni i da je izdavao naređenja jer je bio aktivni policajac, dok su svi ostali bili rezervisti.

116. Na pitanje zašto je uopšte krenuo prema Omarskoj s tom grupom, obzirom da je tvrdio da nije bio sposoban za pucanje jer je prije toga bio ranjen u predjelu grudnog koša, optuženi je odgovorio da je bio na pogrešnom mjestu u pogrešno vrijeme. Pored toga, da iskaz optuženog u dijelu u kojem se izuzima iz radnje ubistva civila nije istinit, dokazuje i navod upravo optuženog koji je izjavio da mu je dva dana poslije strijeljanja na jami "Lisac" došao Milorad Kotur i rekao "ono sinoć nismo trebali uraditi", dakle, nije mislio samo na svoje postupke, nego i na postupke optuženog, ali i činjenica da optuženi, koji tvrdi da je u to vrijeme bio na poštadi, ne ostaje sjediti u autobusu zajedno sa "S1" ili da ostaje pored autobusa zajedno sa "S2", obzirom da je, kako navodi, krenuo iz dosade kako bi pravio društvo drugima, nego naprotiv, ranjen, noseći snajper i u uniformi, kreće u neko doba noći u pratnji kolone zarobljenika koji bivaju strijeljani na jami koja se nalazila nedaleko od kuće Miće Mamlića.

117. Pored toga, navod optuženog da je kritične prilike nosio snajper, pobijaju iskazi drugih svjedoka koji su naveli da su svi imali automatsko naoružanje, ali i da nije pucano iz pištolja, kako je to optuženi tvrdio u odnosu na svjedoka "S4", što potvrđuje i nalaz sudsko-medicinske obrade tragova nađenih na licu mjesta, u kojem se navodi da su pronađene samo čahure automatskog oružja.

118. Vijeće je u vidu imalo i iskaz svjedoka "S3" koji je naveo da mu je Božo Došen, s kojim je inače bio u bliskim odnosima, pričao da je Milorad Kotur bio na čelu ekipe koja je išla po civile za razmjenu i da su s Božom išli još i "S1", koji je vozio autobus, zatim "S2" i optuženi Dušan Čulibrk, kao i da su te noći, "S1" i "S2" ostali kod autobusa, a da su ljude ubili oni, dakle Božo Došen, Milorad Kotur i optuženi. S tim u vezi, svjedok je izjavio da je optuženi, prije svjedočenja ovog svjedoka na glavnom pretresu, došao kod njega kući i rekao mu da na suđenju kaže da je u tom ubistvu učestvovao brat optuženog, na šta mu je svjedok odgovorio da i ptice na grani znaju da je to bio optuženi.³²

---

³² Zapisnik sa glavnog pretresa od 14.02.2022. godine

119. Vijeće je imalo priliku čuti i iskaz vještaka sudske medicine, prof. dr Nermina Sarajlića o pregledu posmrtnih ostataka tijela ekshumiranih iz jame Lisac, koji je naveo da su na ostacima vidljive višestruke strijelne povrede iz oružja pušaka velike brzine, što samo potvrđuje iskaze svjedoka da su svi imali automatsko naoružanje. S tim u vezi, vještak je također naveo da su na tijelima uočene i povrede tupim predmetom, kao i da su uz tijela pronađeni meci, municija za puške i predmeti za vezivanje, poput žice, što također potvrđuje iskaze svjedoka da su ruke zarobljenika, prije nego su povedeni na strijeljanje, povezane žicom.³³

120. Analizom iskaza svjedoka očevidaca, Vijeće je steklo uvjerenje da su njihovi iskazi jasni, pouzdani i konzistentni, za razliku od iskaza optuženog, na koji se Vijeće već osvrnulo, istom ne poklonivši vjeru u dijelu u kojem je optuženi tvrdio da nije učestvovao u ubistvu 44 civila, dok se sve njegove prethodne radnje podudaraju s navodima svjedoka "S2", "S4" i "S1".

121. S tim u vezi, odbrana je pokušala da ospori kredibilitet svjedoka "S4", navodeći kako je isti zapravo bio aktivni policajac i da je on, a ne Milorad Kotur, izdavao naređenja ostalima, a samim tim i optuženog Dušanu Ćulibrku, te da ovaj svjedok nije dao istinit iskaz, obzirom da su svjedoci "S1" i "S2" naveli da se ne sjećaju da su vidjeli svjedoka "S4" u autobusu prije samog događaja.

122. Međutim, treba imati u vidu da je autobus bio pun i da je isti imao manje mjesta za sjedenje, obzirom da se radilo o tzv. minibusu, te da su pored rezervnih policajaca u istom bila i 44 zarobljena civila iz logora Omarska, kao i činjenicu da je svjedok "S1" sve vrijeme vozio, dok je "S2" izjavio da se nalazio u zadnjem dijelu minibusu. Upravo je optuženi Dušan Ćulibrk naveo da je svjedok "S4" ušao u minibus u mjestu Johovica i da je s ostalima išao do mjesta gdje se minibus u konačnici i zaustavio.

123. Pored toga, odbrana je pokušala stvoriti alibi optuženom tako što je tvrdila da je optuženi bio na poštadi od učešća u borbenim aktivnostima, jer je bio ranjen u predjelu grudnog koša, što su potvrdili i svjedoci odbrane Miroslav i Branko

---

³³ Dokaz T-23, strana 56-58.

Nedimović.³⁴ Međutim, sam optuženi, ali i drugi svjedoci očevici događaja krajem mjeseca jula 1992. godine, potvrdili su da se optuženi sve vrijeme nalazio zajedno s njima, prvo u logoru Omarska kada su došli po zarobljenike, zatim u autobusu prilikom prevoza, te na kraju na mjestu počinjenja strijeljanja civila, tako da za ovo Vijeće nije sporna tvrdnja da je optuženi prije ovog događaja bio ranjen u predjelu grudnog koša, ali da se očito nije radilo o teškoj povredi, kako to proizilazi iz iskaza svjedoka, ali i ponašanja optuženog lično, koji je sam sebe “doveo” na mjesto događaja.

124. Imajući sve navedeno u vidu, Vijeće je, van svake razumne sumnje, utvrdilo da je optuženi Dušan Čulibrk počinio krivično djelo kako je to navedeno u tački 1. izreke presude.

Tačka 2. izreke presude

125. Kada je u pitanju činjenični navod iz **tačke 2. izreke presude**, u kojoj je navedeno da je optuženi Dušan Čulibrk, početkom mjeseca avgusta 1992. godine u mjestu Donji Dubovik, zajedno sa Miloradom Koturom i Božom Došenom, presreo sedam civila bošnjačke nacionalnosti, te iste lišili života pucajući iz vatrenog oružja, Vijeće je, na okolnosti učešća optuženog u ovoj radnji, u vidu imalo iskaze svjedoka “S3”, Milorada Popovića, Nenada Nedimovića, “S4”, “S2”, Zorana Kondića, Željka Vojnovića i optuženog.

126. Svjedok Jasim Brdar svjedočio je o tome da je grupa u kojoj su se nalazili Ekrem Čaušević, Zikret Čaušević, Rasim Hopovac, Razim Hopovac, Meho Hujjić i Rifet Hujjić krenula putem dalekovoda u pravcu Bihaća, te da su isti pobijeni i da su njihova tijela bačena u jamu Lisac.

127. Također, svjedok Dževad Hujjić³⁵ izjavio je da su njegov brat Hasan Hujjić, zajedno sa rođacima Mehom i Rifetom Hujjićem, te komšijama Ekremom i Zikretom Čauševićem, ubijeni i ekshumirani iz jame Lisac, što je potvrdila i svjedok Samira Čaušević, supruga ubijenog Ekrema Čauševića, koja je izjavila da su s njenim mužem

---

³⁴ Zapisnik sa glavnog pretresa od 09.05.2022. godine

³⁵ Zapisnik sa glavnog pretresa od 07.02.2022. godine

bili i njen djever Zikret Čaušević, te Rasim i Razim Hopovac, a koji su prethodno krenuli u pravcu Ljubije, otkad im se gubi svaki trag, te da su kasnije njihova tijela pronađena u jami Lisac.

128. Na okolnosti samog učešća optuženog Dušana Čulibrka u ubistvu ovih sedam civila početkom avgusta 1992. godine, svjedočili su Nenad Nedimović, svjedok "S3", "S2", "S4", kao i svjedoci odbrane Željko Vojnović i Zoran Kandić, te optuženi Dušan Čulibrk.

129. Tako je svjedok "S3" naveo da se kritičnog dana nalazio na liniji, kada je dojavljeno da se jedna grupa civila bošnjačke nacionalnosti kreće od Sane prema Duboviku, te da je grupu vidio jer se nalazio na brdu, iznad. Kada je sišao na glavni put, svjedok je vidio kada je Milorad Kotur došao vozilom Mercedes, te da je s njim bio i optuženi Dušan Čulibrk kojeg su zvali "Ćule", koji su izašli iz vozila i najednom je Milorad Kotur rekao da se ostali razmaknu i zajedno s optuženim počeo pucati u civile, nakon čega je Miloradu Popoviću naredio da tijela ubijenih civila, konjskom zapregom odveze u jamu "Lisac".

130. Navedeno je potvrdio i svjedok Milorad Popović, koji je izjavio da mu je izvjesni Đorđo prenio da mu je Milorad Kotur naredio da uzme konja i pokupi tijela ubijenih civila, te da ih je vidio kako leže mrtvi, svi su bili u civilnoj odjeći, ali da je odbio da tovari tijela na zapregu, te da ih je kasnije odvezao u jamu "Lisac".

131. S tim u vezi, Vijeće ističe da se ne može smatrati istinitom tvrdnja odbrane da Milorad Kotur nije mogao izdavati naredbe, nego da je to mogao "S4" kao jedini aktivni policajac, obzirom da je i svjedok Milorad Popović izjavio kako je morao poslušati naredbu Kotura da odveze tijela ubijenih do jame, ali i svjedoka na okolnosti događaja iz tačke 1., koji su izjavili da je Milorad Kotur bio taj koji je "imao papir", da je određivao gdje će se minibus zaustaviti, da će se zarobljenici povezati, koji je organizovao uklanjanje tijela ubijenih i odredio ljude koji će to uraditi i koji je, kako je to svjedok "S4" naveo, kontaktirao i slušao samo Simu Drljaču, tadašnjeg načelnika CSB Prijedor.

132. Da je optuženi Dušan Čulibrk učestvovao u ubistvu sedam civila kritičnog dana u mjestu Donji Dubovik, potvrdili su i svjedoci Nenad Nedimović i "S4".

133. Svjedok Nenad Nedimović³⁶ kritičnog dana bio je angažovan u zasjedi na području Dubovika, kada su dobili dojavu o kretanju grupe iz pravca Prijedora prema Bosanskoj Krupi, koji su, prateći dalekovode, došli iza leđa zasjede.

134. Ovaj svjedok izjavio da je Milorad Kotur sjedio u vozilo "Mercedes" i sa svojom grupom u kojoj su se nalazili "Žico" i "Ćule" i krenuli su prema Duboviku da presretnu tu grupu civila, dok je svjedok zajedno sa "S4" i još dvadesetak ljudi krenuo za njima, za koje je već utvrđeno da su nadimici Bože Došena i optuženog Dušana Ćulibrka, te da je civilima naređeno da se predaju, zbog čega su isti počeli bježati u pravcu ceste gdje se nalazila grupa Milorada Kotura.

135. U trenutku kada su silazili prema cesti, začula se rafalna pucnjava, te kada su došli do ceste, vidio je grupu ljudi i mrtva tijela pet do sedam civilnih lica, bez naoružanja, kako su ležali na cesti jedan do drugog. Tada je svjedok vidio Milorada Kotura, Dušana Ćulibrka i "Žicu", koji je nadimak imao Božo Došen, kako u uniformama rezervne policije stoje sa automatskim puškama pored tih tijela.

136. Na lice mjesta došao je i komandir SJB Slobodan Majkić, koji je naredio Miloradu Koturu i njegovoj grupi da se tijela sklone. Na pitanje zašto se komandir obraća baš Miloradu Koturu, svjedok je odgovorio da je Kotur, iako je bio rezervni policajac, bio komandir odjeljenja iz Arapuše.

137. Svjedoku je također predočena izjava koju je isti dao u istrazi dana 15.07.2019. godine, a u kojoj je svjedok naveo "*Dok smo mi sišli u kotlinu, ova grupa civila se popela na cestu gdje bio Kotur i u tom trenutku mi čujemo rafalnu pucnjavu, da bi ubrzanim korakom iz kotline krenuli prema tom mjestu gdje smo čuli rafalnu pucnjavu. Kada smo se popeli, vidio sam na uzbrdici pored ceste mrtva tijela ovih pet do sedam lica, koji su bili u civilu, nisu imali naoružanje i bili su poredani jedno pored drugog. Tu sam vidio da Milorad Kotur ima automatsku pušku, a pored njega su sa puškama bili Ćule, Žico, ta grupa sa kojom se on družio i sa kojom je bio nerazdvojan*", za koju izjavu je svjedok potvrdio da je tačna.

---

³⁶ Zapisnik sa glavnog pretresa od 14.02.2022. godine

138. Iskaz ovih svjedoka potvrdio je i svjedok "S4", ističući kako je tog dana autobusom došao na raskrsnicu u mjestu Hašani i vidio da se u jarku pored puta nalaze leševi ubijenih ljudi, te da mu je neko od prisutnih rekao da su ih pobili Milorad Kotur, "Ćule" i još jedan, da je izbrojao sedam ubijenih i da je lične karte tih lica odnio u kancelariju zamjenika komandira, Slavka Ilića, obavijestio ga o događaju, na šta mu je ovaj rekao "sve znam" i opsovao mu majku jer je donio te lične karte ubijenih.

139. I svjedok "S2" izjavio je da je čuo da su tijela šest ili sedam Muslimana, koje je navodno ubio Milorad Kotur, bačena u jamu Lisac.

140. S druge strane, optuženi Dušan Ćulibrk potvrdio je da se nalazio na licu mjesta prilikom dolaska i ubistva ovih sedam civila, ističući kako je ranije tog dana stigla dojava o grupi koja se kreće prema Donjem Duboviku, kada je sjeo u Mercedes zajedno sa Miloradom Koturom i Božom Došenom i krenuo prema Duboviku iz Johovice gdje se u tom trenutku nalazio, dok su ostali trebali doći autobusom, među kojima je bio i "S4", što potvrđuje iskaz svjedoka "S4", obzirom da je isti rekao da je autobusom s linije došao na raskrsnicu u Hašanima.

141. Optuženi je dalje naveo da su sreli civile na putu za Hašane i da su u pratnji istih bili Željko Vojnović i Zoran Kondić, gdje su izašli iz auta, kada je pitao Kotura šta da rade s civilima, na šta mu je Kotur navodno odgovorio da će sačekati ove koji trebaju doći autobusom i "neka rade s njima šta hoće". U tom trenutku, optuženi je vidio svjedoka "S3" koji dolazi s papovkom u ruci i počinje tući civile, na šta su Željko Vojnović i Zoran Kondić skočili, dok se optuženi sakrio iz Mercedes, čuo je pucnjavu, ali nije vidio ko je pucao, te kada je digao glavu, vidio je da je "S3" slomio kundak puške prilikom udaraca presretnutih civila.

142. Na pitanje tužioca zašto su svjedoci odbrane Željko Vojnović i Zoran Kondić izjavili da nisu prilazili civilima, obzirom da optuženi tvrdi suprotno, optuženi je naveo da su htjeli da zaštite svjedoka "S3".

143. S druge strane, navedena dva svjedoka odbrane, Željko Vojnović i Zoran Kondić³⁷ izjavila su kako su se u trenutku kada su čuli pucnjavu, nalazili u šumi pored i da su ubijene civile vidjeli tek nakon što su izašli na cestu.

144. Da je ubijena grupa od sedam civila u mjestu Jovina poljana kod Dubovika, potvrđuje i unos u već pomenuti dnevnik načelnika Milana Vojnovića, gdje je za datum 01.08.1992. godine navedeno da je likvidirana grupa od 7 članova kod Jove iz poljane u Duboviku.

145. Dakle, imajući u vidu ovakve iskaze svjedoka, Vijeće ni u ovom dijelu nije moglo pokloniti vjeru iskazu optuženog kao svjedoka Dušana Ćulibrka, obzirom da je sam optuženi potvrdio da se u kritično vrijeme nalazio na mjestu ubistva sedam civila iz Prijedora, pokušavajući izostaviti činjenicu da je učestvovao u ubistvu istih, zajedno sa Miloradom Koturom i Božom Došenom, opravdajući to navodnim skrivanjem iza auta kojim je došao upravo radi te grupe civila, te skrivajući informaciju o tome da su u navedenom učestvovali i Milorad Kotur i Božo Došen, što se jasno može zaključiti iz iskaza drugih saslušanih svjedoka, ali i zbog činjenice da je pokušao opovrgnuti iskaze upravo svjedoka odbrane, Željka Vojnovića i Zorana Kondića, navodeći da su isti učestvovali u događaju, zajedno sa svjedokom "S3", na kojeg je, kako je to već istaknuto, pokušao izvršiti uticaj da promijeni iskaz, zbog čega je prema optuženom u toku glavnog pretresa bila određena i mjera pritvora.

146. Imajući u vidu prethodno navedeno, Vijeće smatra da je van svake razumne sumnje dokazano da su radnjama optuženog u **tačkama 1. i 2. izreke presude** ostvarena obilježja krivičnog djela Ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 142. stav 1. KZ SFRJ, u vezi sa članom 22. istog Zakona, i to postupajući sa direktnim umišljajem, svjesno i voljno, sa spoznajom o karakteru preduzetih radnji, na koji način je postupao suprotno pravilima međunarodnog humanitarnog prava, kršeći odredbu člana 3. Ženevske konvencije o zaštiti civilnih lica za vrijeme rata od 12.08.1949. godine.

---

³⁷ Zapisnik sa glavnog pretresa od 23.05.2022. godine

147. Vijeće je utvrdilo da je optuženi Dušan Ćulibrk, zajedno sa M.K. i preminulim Božom Došenom, učestvovao u navedenim radnjama izvršenja, odnosno zajedno sa istim učinio predmetne inkriminacije koji doprinos se može podvesti pod saizvršilaštvo. Imajući u vidu dokazanost činjeničnih utvrđenja, nesporno se utvrđuje da je optuženi značajno doprinio izvršenju krivičnog djela kako se to zahtijeva članom 22. KZ SFRJ. Naime, Vijeće je analizom prezentovanih dokaza zaključilo da je optuženi bio svjestan svog položaja i nemoći žrtava, te je bio svjestan da u okolnostima i na način na koji je radnje preduzimao, svojim činjenjem možeouzrokovati zabranjenu posljedicu i da je zabranjenu posljedicu htio, te je postupao sa direktnim umišljajem.

148. S tim u vezi, Vijeće nalazi da je u okolnostima ratnih događanja, optuženi prema oštećenima imao dominirajući položaj i moć, kao i da je optuženi u povlaštenom statusu spram potčinjenih žrtava u stanju beznađa i stalnom strahu za vlastiti život, mogao preduzeti i preduzeo zabranjene radnje koje su imale za posljedicu nedužnih civila.

149. Imajući u vidu sve okolnosti pod kojima je optuženi poduzeo navedene radnje, Vijeće nalazi da nema sumnje da je optuženi znao da su ova lica civili, te nema sumnje da je znao da će poduzimanjem navedenih radnji nastupiti zabranjena posljedica, koju je upravo i htio ostvariti kao takvu.

V ODMJERAVANJE KAZNE

150. Nalazeći na nesumnjiv način dokazanim da je optuženi Dušan Ćulibrk počinio krivično djelo za koje je ovom presudom oglašen krivim, Vijeće je prilikom odmjeravanja kazne imalo u vidu sve okolnosti koje utiču na visinu kazne, pa tako nije našlo ništa od olakšavajućih okolnosti, dok je od otežavajućih okolnosti cijenjena bezobzirnost optuženog u izvršenju svirepih ubistava 51 civila, među kojima su bile i dvije žene, zatim upornost, svijest i htijenje optuženog da poćini ubistvo civila, iako je u tom periodu bio na poštredi radi ranjavanja i nije bio dužan da učestvuje u borbenim i drugim aktivnostima u svojstvu rezervnog policajca, te je isti, u uniformi i naoružan automatskim oružjem, tvrdeći da su ga nagovorili da ide u tom stanju, a kasnije i, kako tvrdi, ranjen i nesposoban, izašao iz autobusa, povezao civile i išao u pratnji nekoliko stotina metara do jame gdje je učestvovao u strijeljanju 44 civila bošnjaćke i hrvatske

nacionalnosti, a samo nekoliko dana nakon toga, učestvovao u ubistvu još sedam civila bošnjačke nacionalnosti, bez pokazivanja ikakvog kajanja i zadržke u svojim postupcima.

151. Svjesno da se kazna u trajanju od maksimalnih 20 godina može izreći samo za najteže radnje u okviru krivičnog djela Ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 142. stav 1. KZ SFRJ, Vijeće cijeni da svirepa ubistva bespomoćnih brojnih civila, za koje je našlo odgovornim optuženog kao saizvršioca, predstavljaju upravo najteži oblik počinjenja predmetnog krivičnog djela.

152. Vijeće nalazi da je izrečena kazna adekvatan odraz osude krivičnog djela od strane šire društvene zajednice, te da će kao takva poslati jasnu poruku svim budućim potencijalnim izvršiocima da i u slučaju ratnih okolnosti, neće proći nekažnjeno i da nisu izvan zakona i pravde, obzirom da je poštivanje zakona i opšteprihvaćenih pravila i uzusa ponašanja, obaveza svakog pojedinca, ne samo u mirnodopskim uslovima, već i za vrijeme ratnih neprijateljstava.

VI ODLUKA I PRITVORU, TROŠKOVIMA POSTUPKA I IMOVINSKOPRAVNOM ZAHTJEVU

153. Presudom je Vijeće, na osnovu odredbe člana 50. stav 1. KZ SFRJ, naložilo da se vrijeme koje je optuženi Dušan Ćulibrk proveo u pritvoru, ima uračunati u izrečenu kaznu zatvora.

154. Također, imajući u vidu da je prema optuženom, nakon izricanja prvostepene presude, Rješenjem Suda BiH, broj S1 1 K 038748 21 Kri od 15.08.2022. godine, na osnovu člana 287., u vezi člana 138. stav 1. i 3. ZKP BiH, sve u vezi sa članom 132. stav 1. tačka a) istog Zakona, određena mjera pritvora, Vijeće je odredilo da se i vrijeme provedeno u pritvoru po ovom Rješenju, ima uračunati u izrečenu kaznu zatvora.

155. Na osnovu odredbe člana 188. stav 4. ZKP BiH, Vijeće je optuženog oslobodilo naknade troškova krivičnog postupka, koji padaju na teret budžetskih sredstava, obzirom da bi se, njihovim plaćanjem, izdržavanje optuženog i osoba koje isti izdržava,

moglo dovesti u pitanje, dok su, na osnovu odredbe člana 198. stav 2. ZKP BiH, srodnici oštećenih sa eventualnim imovinskopravnim zahtjevom upućeni na parnicu.

ZAPISNIČAR:

Pravni savjetnik

Amela Spahić

PREDSJEDNIK VIJEĆA

SUDIJA

Zoran Božić

POUKA O PRAVNOM LIJEKU: Protiv ove presude dozvoljena je žalba vijeću Apelacionog odjeljenja ovog Suda u roku od 15 (petnaest) dana od prijema pismenog otpravka iste.

*Žalba se podnosi Sudu u dovoljnom broju primjeraka.

VII ANEKS (POPIS MATERIJALNIH DOKAZA)

a) Dokazi Tužilaštva BiH

T - 1	Zapisnik o saslušanju svjedoka Dušana Kostića, Državna agencija za istrage i zaštitu, broj 16-06/1-04-1-1153/19 od 30.10.2019. godine, Izvod iz matične knjige umrlih za lice Dušan Kostić, opština Prijedor, broj 04-202-1-9636/21 od 21.12.2021. godine;
T - 2	Zapisnik o saslušanju svjedoka Mirsada Šabića, Državna agencija za istrage i zaštitu, broj 16-06/1-04-1-1166/19. od 07.11.2019. godine, Izvod iz matične knjige umrlih za lice Mirsad Šabić, opština Bosanska Krupa, broj 10-6-2221/2021. godine od 21.12.2021. godine
T - 3	Zapisnik o saslušanju svjedoka Arifa Nakića, Državna agencija za istrage i zaštitu, broj 16-06/1-04-1-1016/19 od 25.09.2019. godine, Izvod iz matične knjige umrlih za lice Arif Nakić, opština Kozarac, broj 04-202-1-9756/21 od 27.12.2021. godine;

T – 4	Zapisnik o saslušanju svjedoka Mesuda Jakupovića, Državna agencija za istrage i zaštitu, broj 16-06/1-04-1-1044/19 od 02.10.2019. godine, Izvod iz matične knjige umrlih za lice Mesud Jakupović, Banja Luka, broj 04-202-2-29/22 od 24.01.2022. godine
T – 5	Zapisnik o saslušanju svjedoka Vahid Brdar, Državna agencija za istrage i zaštitu, broj 16-06/1-04-1-752/19 od 17.07.2019. godine, Službena zabilješka, Državna agencija za istrage i zaštitu, broj 16-06/1-04-1-708/22 od 28.02.2022. godine
T – 6	Zapisnik o ekshumaciji (iskopavanja iz zemlje) mrtvih tijela (osoba) pronađenih iz masovne grobnice Donji Dubovik „Jama Lisac“ na području S. Republike općina Krupa na Uni broj Kri: 28/2000 od 11.07.2000. godine;
T – 7	Fotodokumentacija masovna grobnica Donji Dubovik – Jama Lisac, općina Krupa na Uni od 16.06. do 28.06.2000. godine I dio. Datum izrade 07.08.2000. godine
T – 8	Fotodokumentacija masovna grobnica Donji Dubovik – Jama Lisac, općina Krupa na Uni od 16.06.do 28.06.2000. godine II dio. Datum izrade 07.08.2000. godine
T – 9	Fotodokumentacija od 25.07.2000. godine ERN broj: 0103-7444-0103-7444 (slučajevi/tijela broj: 50, 51, 56, 45, 54, 44);
T – 10	Fotodokumentacija od 26.07.2000. godine ERN broj: 0103-7445-0103-7445 (slučajevi/tijela broj: 44, 53, 54, 48, 55, 40, 52, 38, 47 i 46);
T – 11	Fotodokumentacija od 26.07.2000. godine, ERN broj: 0103-7446-0103-7446 (slučajevi/tijela broj: 46, 2, 17, 12, 18, 16, 15, 22, 23, 33, 28, 34, 41, 49, 20 i 36);
T – 12	Fotodokumentacija od 26.07.2000. godine, ERN broj: 0103-7447-0103-7447 (tragovi pronađeni prilikom vršenja ekshumacije broj: 54, 50, 53, 56, 55, 48, 52, 40, 44, 46, 38, 11, 8, 2, 13, 1, 7, 14, 6, 21);
T – 13	Fotodokumentacija od 27.07.2000. godine, ERN broj: 0103-7448-0103-7448 (slučajevi/tijela broj: 46, 9, 11, 5, 4, 8, 3, i 2);

T – 14	Fotodokumentacija od 27.07.2000. godine, ERN broj: 0103-7449-0103-7449 (slučajevi/tijela broj: 13, 7, 1, 6, 21, 14, 10 i 17);
T – 15	Fotodokumentacija od 27.07.2000. godine, ERN broj: 0103-7450-0103-7450 (slučajevi/tijela broj: 17, 12, 18, 25, 16, 15 i 27);
T – 16	Fotodokumentacija od 28.07.2000. godine, ERN broj: 0103-7451-0103-7451 (tragovi pronađeni prilikom vršenja ekshumacije broj: 10, 18, 12, 25, 17, 15, 19, 22, 33 i 23);
T – 17	Fotodokumentacija od 30.07.2000. godine, ERN broj: 0103-7452-0103-7452 (slučajevi/tijela broj: 27, 15, 22 i 19);
T – 18	Fotodokumentacija od 31.07.2000. godine, ERN broj: 0103-7453-0103-7453 (slučajevi/tijela broj: 23, 33, 15 i 26);
T – 19	Fotodokumentacija od 01.08.2000. godine, ERN broj: 0103-7454-0103-7454 (slučajevi/tijela broj: 28, 43, 31, 29, 49, 34 i 41);
T – 20	Fotodokumentacija od 01.08.2000. godine, ERN broj: 0103-7455-0103-7455 (tragovi pronađeni prilikom vršenja ekshumacije broj: 28, 29, 58, 57, 30, 41, 34, 49, 20, 36, 32 i 35);
T – 21	Fotodokumentacija od 02.08.2000. godine, ERN broj: 0103-7456-0103-7456 (slučajevi/tijela broj: 41, 49, 30, 20, 36 i 42);
T – 22	Fotodokumentacija od 02.08.2000. godine, ERN broj: 0103-7457-0103-7457 (slučajevi/tijela broj: 37, 32, 24, 35 i 39);
T – 23	Nalaz i mišljenje stalnog sudskog vještaka, Specijaliste sudske medicine Prof. dr sc. Nermina Sarajlića od 27.11.2020. godine
T – 24	Odluka o proglašenju ratnog stanja od 20. juna 1992. godine
T – 25	Odluka o ukidanju ratnog stanja 22. decembra 1995. godine

T – 26	Uredba sa zakonskom snagom o oružanim snagama Republike BiH od 20. maja 1992. godine
T – 27	Odluka o formiranju Teritorijalne odbrane Srpske Republike Bosne i Hercegovine od 16. aprila 1992. godine
T – 28	Odluka o formiranju vojske Srpske Republike Bosne i Hercegovine od 12. maja 1992. godine
T – 29	Zahtjev za diobu naoružanja i vojne opreme Teritorijalne odbrane Bosanska Krupa, SR BiH, Skupština srpske opštine Bosanska Krupa, Izvršni odbor, broj: 20/92 od 05.04.1992. godine;
T – 30	Naredba Kriznog štaba Bosanska Krupa broj: 25/92 od 05.04.1992. godine
T – 31	Naredba Kriznog štaba Bosanska Krupa broj: 26/92 od 05.04.1992. godine
T – 32	Naredba Kriznog štaba Bosanska Kurpa broj: 27/92 od 05.04.1992. godine
T – 33	Naredba Kriznog štaba Bosanska Krupa broj: 28/92 – Potpuna mobilizacija Teritorijalne odbrane na području Srpske opštine Bosanska Krupa
T – 34	Odluka o proglašenju neposredne ratne opasnosti na cjelokupnoj teritoriji BiH, broj: 1/92 od 16. aprila 1992. godine
T – 35	Akt komande Druge vojne oblasti, strogo povjerljivo, broj: 31/104-40-1 od 24. aprila 1992. godine
T – 36	Odluka ratnog predsjedništva Srpske opštine Bosanska Krupa o formiranju privremenog Vojnog suda Srpske opštine Bosanska Krupa broj: 9/92 od 22.04.1992. godine i pregled lica lišenih slobode 21. i 22.04.1992. godine u ratnom sukobu u Bos. Krupi
T – 37	Bilten o aktuelnim zbivanjima na teritoriji Republike Bosne i Hercegovine na dan 23. aprila 1992. godine, broj: 31 od 23.04.1992. godine
T – 38	Naredba ratnog predsjedništva Srpske opštine Bosanska Krupa o rušenju mostova na području opštine Bosanska Krupa broj: 22/92 od 24.04.1992. godine
T – 39	Naredba ratnog predsjedništva Srpske opštine Bosanska Krupa o formiranju voda od 30 ljudi za područje sela Dubovik broj: 47/92 od 26.04.1992. godine
T – 40	Bilten o aktuelnim zbivanjima na teritoriji Republike BiH na dan 26. aprila 1992. godine, broj: 36 od 26.04.1992. godine

T – 41	Naredba ratnog predsjedništva Srpske opštine Bosanska Krupa o zaprečavanju svih putnih pravaca na teritoriji Srpske opštine Bosanska Krupa od 28.04.1992. godine
T – 42	Naredba ratnog predsjedništva Srpske opštine Bosanska Krupa o evakuaciji Muslimanskog stanovništva iz enklava Podgrmeč od 28.04.1992. godine
T – 43	Bilten o aktuelnim zbivanjima na teritoriji Republike BiH na dan 28. aprila 1992. godine, broj: 41 od 28.04.1992. godine
T – 44	Naredba za jačanje b/g jedinica, Komanda brigade TO Podgrmeč, strogo povjerljivo broj: 01/1-92 od 04.05.1992. godine
T – 45	Naređenje za borbenu gotovost komande Prve Krajiške brigade TO, strogo povjerljivo broj: 100-2 od 07.05.1992. godine
T – 46	Redovni borbeni izvještaj, Komanda I Podgrmečke br. TO Jasenica od 07.05.1992. godine
T – 47	Spisak lica koja se zadržavaju do daljnjeg u pritvoru na području Srpske opštine Bosanska Krupa, Ratno predsjedništvo srpske opštine Bosanska Krupa od 19.05.1992. godine
T – 48	Spisak zarobljenih lica koje nudimo za razmjenu, Ratno predsjedništvo srpske opštine Bosanska Krupa od 19.05.1992. godine
T – 49	Naredba o evakuaciji preostalog muslimanskog stanovništva sa područja Srpska opština Bosanska Krupa, Ratno predsjedništvo srpske opštine Bosanska Krupa broj: 130/92 od 22.05.1992. godine
T – 50	Prijedlog Komandi Prve krajiške Podgrmečke brigade u Srpskoj Jasenici, ratno predsjedništvo Srpske opštine Bosanska Krupa broj: 184/92 od 25.05.1992. godine
T – 51	Nedjeljne informacije za period od 18. do 25.05.1992. godine, MUP CSB Banja Luka od 26. maja 1992. godine
T – 52	Uputstvo o radu komandi mjesta na području SO Bosanska Krupa, Ratno predsjedništvo Srpske opštine Bosanska Krupa, broj: 290/92 od 29.05.1992. godine
T – 53	Naredba komande 2. Krajiškog Korpusa, strogo povjerljivo broj: 32-1 od 02.06.1992. godine

T – 54	Apel muslimanskom narodu Bosanske Krupa upućen od strane ratnog predsjedništva SO Bosanska Krupa broj: 330/92 od 04.06.1992. godine
T – 55	Zaključci sa sastanka SUB regije Bihać, Bosanski Petrovac, Srpska Krupa, Sanski Most, Prijedor, Bosanski Novi i Ključ od 07.06.1992. godine
T – 56	Zapovijest komadanta 2. Krajiškog Korpusa za dalja dejstva, Komanda 2. Krajiškog korpusa, strogo povjerljivo broj: 90-1 od 08.06.1992. godine
T – 57	Naredba o formiranju komandi i jedinica vojske Srpske Republike BiH komadanta glavnog štaba vojske Srpske Republike Bosne i Hercegovine , str.pov. br. 30/18-17 od 06.06.1992. godine
T – 58	Izveštaj o radu Centra službi bezbjednosti Banja Luka za period od 01.01.1992. godine do 30.06.1992. godine, CSB Banja Luka, juli 1992. godine
T – 59	Analiza stanja u opštinama muslimanske krajine, Predsjedništvo Republike Bosne i Hercegovine od 06.07.1992. godine
T – 60	Odluka Srpske opštine Bosanska Krupa o proglašenju državne, odnosno opštinske imovine, sve imovine koje su pripadele muslimanskom stanovništvu, broj 43/92 od 10.07.1992. godine
T – 61	Naredba glavnog štaba oružanih snaga Republike Bosne i Hercegovine broj 02/349-347 od 12.07.1992. godine
T – 62	Zahtjev za dodjelu sredstava, Izvršni odbor Srpske opštine Bosanska Krupa broj: 38/92 od 17.07.1992. godine
T – 63	Vijest od 24.07.1992. godine u potpisu Pero Drljača
T – 64	Vijest od 24.07.1992. godine u potpisu Pero Drljača
T – 65	Odluka Srpske opštine Bosanska Krupa broj: 65/92 od 21.08.1992. godine
T – 66	Informacija o sprovođenju Uredbe o oduzimanju ratnog plijena SJB Krupa na Uni od decembra 1992. godine
T – 67	Rukom pisan dnevnik rada Milana Vojinovića od njegovog imenovanja za načelnika SJB Bosanska Krupa
T – 68	Prekucan tekst dnevnika rada Milana Vojinovića od njegovog imenovanja za načelnika SJB Bosanska Krupa
T – 69	Spisak lica I kategorije, SC Omarska od 28.07.1992. godine
T – 70	Slike makete logora Omarska, 12 slika

T – 71	Izveštaj Državne komisije za traženje nestalih osoba (Donji Dubovik „Jama Lisac“ – izvlačenje posmrtnih ostataka iz jame u periodu od 20.06.2000. godine do 28.06.2000. godine
T – 72	Izveštaj glavnog patologa – lokalitet grobnice „Jama Lisac“
T – 73	Sažetak sudsko – medicinskog dokaznog materijala Tužilaštva koji će iznijeti istražitelj Tariq Malik, predmet broj IT – 98 – 30 T/1
T – 74	Izveštaj o obdukciji za tijelo JL01/001B
T – 75	Izveštaj o obdukciji za tijelo JL01/002B
T – 76	Izveštaj o obdukciji za tijelo JL01/003B
T – 77	Izveštaj o obdukciji za tijelo JL01/004B
T – 78	Izveštaj o obdukciji za tijelo JL01/005B
T – 79	Izveštaj o obdukciji za tijelo JL01/006B
T – 80	Izveštaj o obdukciji za tijelo JL01/007B
T – 81	Izveštaj o obdukciji za tijelo JL01/008B
T – 82	Izveštaj o obdukciji za tijelo JL01/009B
T – 83	Izveštaj o obdukciji za tijelo JL01/010B
T – 84	Izveštaj o obdukciji za tijelo JL01/011B
T – 85	Izveštaj o obdukciji za tijelo JL01/012B
T – 86	Izveštaj o obdukciji za tijelo JL01/013B
T – 87	Izveštaj o obdukciji za tijelo JL01/014B
T – 88	Izveštaj o obdukciji za tijelo JL01/015B
T – 89	Izveštaj o obdukciji za tijelo JL01/016B
T – 90	Izveštaj o obdukciji za tijelo JL01/017B
T - 91	Izveštaj o obdukciji za tijelo JL01/018B
T – 92	Izveštaj o obdukciji za tijelo JL01/019B
T – 93	Izveštaj o obdukciji za tijelo JL01/020B
T – 94	Izveštaj o obdukciji za tijelo JL01/021B
T – 95	Izveštaj o obdukciji za tijelo JL01/022B
T – 96	Izveštaj o obdukciji za tijelo JL01/023B
T – 97	Izveštaj o obdukciji za tijelo JL01/024B
T – 98	Izveštaj o obdukciji za tijelo JL01/025B
T – 99	Izveštaj o obdukciji za tijelo JL01/026B

T – 100	Izveštaj o obdukciji za tijelo JL01/027B
T – 101	Izveštaj o obdukciji za tijelo JL01/028B
T – 102	Izveštaj o obdukciji za tijelo JL01/029B
T – 103	Izveštaj o obdukciji za tijelo JL01/030B
T – 104	Izveštaj o obdukciji za tijelo JL01/031B
T – 105	Izveštaj o obdukciji za tijelo JL01/032B
T – 106	Izveštaj o obdukciji za tijelo JL01/033B
T – 107	Izveštaj o obdukciji za tijelo JL01/034B
T – 108	Izveštaj o obdukciji za tijelo JL01/035B
T – 109	Izveštaj o obdukciji za tijelo JL01/036B
T – 110	Izveštaj o obdukciji za tijelo JL01/037B
T – 111	Izveštaj o obdukciji za tijelo JL01/038B
T – 112	Izveštaj o obdukciji za tijelo JL01/039B
T – 113	Izveštaj o obdukciji za tijelo JL01/040B
T – 114	Izveštaj o obdukciji za tijelo JL01/041B
T – 115	Izveštaj o obdukciji za tijelo JL01/042B
T – 116	Izveštaj o obdukciji za tijelo JL01/043B
T – 117	Izveštaj o obdukciji za tijelo JL01/044B
T – 118	Izveštaj o obdukciji za tijelo JL01/045B
T – 119	Izveštaj o obdukciji za tijelo JL01/046B
T – 120	Izveštaj o obdukciji za tijelo JL01/047B
T – 121	Izveštaj o obdukciji za tijelo JL01/048B
T – 122	Izveštaj o obdukciji za tijelo JL01/049B
T – 123	Izveštaj o obdukciji za tijelo JL01/050B
T – 124	Izveštaj o obdukciji za tijelo JL01/051B
T – 125	Izveštaj o obdukciji za tijelo JL01/052B
T – 126	Izveštaj o obdukciji za tijelo JL01/053B
T – 127	Izveštaj o obdukciji za tijelo JL01/054B
T – 128	Izveštaj o obdukciji za tijelo JL01/055B
T – 129	Izveštaj o obdukciji za tijelo JL01/056B

T – 130	Dopis Ministarstva unutrašnjih poslova Unsko Sanskog Kantona, Uprava policije, Sektor krim. Policije, broj: 05-04/03-1-03-3-678/20/EB, od 18.09.2020. godine
T – 131	Zapisnik o prepoznavanju i utvrđivanju identiteta leša (Forić Munib): JL01/001B
T – 132	Zapisnik o prepoznavanju i utvrđivanju identiteta leša (Čaušević Ekrem): JL01/002B
T – 133	Zapisnik o prepoznavanju i utvrđivanju identiteta leša (Sadiković Nermin): JL01/003B
T – 134	Zapisnik o prepoznavanju i utvrđivanju identiteta leša (Čaušević Zikret): JL01/007B
T – 135	Zapisnik o prepoznavanju i utvrđivanju identiteta leša (Kešić Fahrudin): JL01/008B
T – 136	Zapisnik o prepoznavanju i utvrđivanju identiteta leša (Hujčić Hasan): JL01/009B
T – 137	Zapisnik o prepoznavanju i utvrđivanju identiteta leša (Forić Mirsad): JL01/010B
T – 138	Zapisnik o prepoznavanju i utvrđivanju identiteta leša (Hopovac Rasim): JL01/011B
T – 139	Zapisnik o prepoznavanju i utvrđivanju identiteta leša (Alić Suad): JL01/012B
T – 140	Zapisnik o prepoznavanju i utvrđivanju identiteta leša (Hujčić Rifet): JL01/013B
T – 141	Zapisnik o prepoznavanju i utvrđivanju identiteta leša (Hrustić Nijaz): JL01/014B
T – 142	Zapisnik o prepoznavanju i utvrđivanju identiteta leša (Krajišnik Juso): JL01/015B
T – 143	Zapisnik o prepoznavanju i utvrđivanju identiteta leša (Alić Suad) :
	JL01/016B
T – 144	Zapisnik o prepoznavanju i utvrđivanju identiteta leša (Džihić Fahrudin): JL01/017B
T – 145	Zapisnik o prepoznavanju i utvrđivanju identiteta leša (Džihić Sabahudin): JL01/018B

T – 146	Zapisnik o prepoznavanju i utvrđivanju identiteta leša (Rešić Samir): JL01/019B
T – 147	Zapisnik o prepoznavanju i utvrđivanju identiteta leša (Balić Mahmut): JL01/020B
T – 148	Zapisnik o prepoznavanju i utvrđivanju identiteta leša (Velić Miralem): JL01/021B
T – 149	Zapisnik o prepoznavanju i utvrđivanju identiteta leša (Forić Husein): JL01/022B
T – 150	Zapisnik o prepoznavanju i utvrđivanju identiteta leša (Alić Muhamed): JL01/024B
T – 151	Zapisnik o prepoznavanju i utvrđivanju identiteta leša (Medunjanin Sadeta): JL01/025B
T – 152	Zapisnik o prepoznavanju i utvrđivanju identiteta leša (Alić Smail): JL01/027B
T - 153	Zapisnik o prepoznavanju i utvrđivanju identiteta leša (Balić Fadil): JL01/028B
T – 154	Zapisnik o prepoznavanju i utvrđivanju identiteta leša (Alić Zijad): JL01/029B
T – 155	Zapisnik o prepoznavanju i utvrđivanju identiteta leša (Omanović Nedim): JL01/030B
T – 156	Zapisnik o prepoznavanju i utvrđivanju identiteta leša (Hrustić Dževad): JL01/031B
T – 157	Zapisnik o prepoznavanju i utvrđivanju identiteta leša (Osmanović Ejub): JL01/032B
T – 158	Zapisnik o prepoznavanju i utvrđivanju identiteta leša (Nakić Jasmin): JL01/033B
T – 159	Zapisnik o prepoznavanju i utvrđivanju identiteta leša (Jakupović Kemal): JL01/034B
T – 160	Zapisnik o prepoznavanju i utvrđivanju identiteta leša (Matanović Drago): JL01/035B
T – 161	Zapisnik o prepoznavanju i utvrđivanju identiteta leša (Forić Samir): JL01/036B

T – 162	Zapisnik o prepoznavanju i utvrđivanju identiteta leša (Fazlić Mehmed): JL01/037B
T – 163	Zapisnik o prepoznavanju i utvrđivanju identiteta leša (Forić Armin): JL01/038B
T – 164	Zapisnik o prepoznavanju i utvrđivanju identiteta leša (Redžić Muhamed) JL01/039B
T – 165	Zapisnik o prepoznavanju i utvrđivanju identiteta leša (Forić Nermin): JL01/040B
T – 166	Zapisnik o prepoznavanju i utvrđivanju identiteta leša (Alić Bahrija): JL01/041B
T – 167	Zapisnik o prepoznavanju i utvrđivanju identiteta leša (Dautović Edna): JL01/042B
T – 168	Zapisnik o prepoznavanju i utvrđivanju identiteta leša (Hujić Meho): JL01/043B
T – 169	Zapisnik o prepoznavanju i utvrđivanju identiteta leša (Forić Bahrija): JL01/044B
T – 170	Zapisnik o prepoznavanju i utvrđivanju identiteta leša (Alić Besim): JL01/045B
T – 171	Zapisnik o prepoznavanju i utvrđivanju identiteta leša (Forić Mehmed): JL01/046B
T – 172	Zapisnik o prepoznavanju i utvrđivanju identiteta leša (Forić Said): JL01/047B+049B
T – 173	Zapisnik o prepoznavanju i utvrđivanju identiteta leša (Džihić Fadil): JL01/048B
T – 174	Zapisnik o prepoznavanju i utvrđivanju identiteta leša (Hopovac Razim): JL01/050B+052B
T – 175	Zapisnik o prepoznavanju i utvrđivanju identiteta leša (Alić Ekrem): JL01/051B
T – 176	Zapisnik o prepoznavanju i utvrđivanju identiteta leša (Terzić Mirsad): JL01/053B
T – 177	Zapisnik o prepoznavanju i utvrđivanju identiteta leša (Forić Adem): JL01/056B;
T – 178	Izjava o nestalom licu Dautović Edna

T – 179	Izjava o nestalom licu Balić Mahmut
T – 180	Izjava o nestalom licu Balić Fadil
T – 181	Dopis Kantonalnog ministarstva unutrašnjih poslova Bihać, Odjeljenje krim tehnike i KDZ broj: 05-1/03-04-04-3-SL/00 od 04.07.2000. godine, popis pronađenih tragova prilikom vršenja ekshumacije tijela iz masovne grobnice Donji Dubovik – Jama Lisac, u prilogu tragovi pronađeni prilikom vršenja ekshumacije broj: 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 12, 13, 15, 16, 17, 18, 19, 27, 28, 29, 30, 31, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69;
T – 182	Video snimak ekshumacije tijela iz masovne grobnice Jama Lisac, Donji Dubovik u periodu od 22.06.2000. godine do 28.06.2000. godine, video snimci ERN broj: V000-2702-1-A, V000-2722-1-A, V000-3101-1-A, V000-3894-1-A, V000-3895-1-A;
T – 183	Jedinični karton za Milorada Kotura
T – 184	Matični karton za Milorada Kotura
T – 185	Matični karton za Dušana Ćulibrka
T – 186	Jedinični karton za Dušana Ćulibrka
T – 187	Dopis Ministarstva unutrašnjih poslova Unsko Sanskog Kantona, Peta policijska uprava, Policijska stanica Bosanska Krupa, broj: 05-04/11-1-04-3099/19 od 31.10.2019. godine, prilog izvod iz kaznene evidencije za lice Milorad Kotur, kao i izvod iz kaznene evidencije za lice Dušan Ćulibrk
T – 188	Dopis Ministarstva unutrašnjih poslova Unsko Sanskog Kantona, Peta policijska uprava, Policijska stanica Bosanska Krupa, broj: 05-04/11-1-04-3099/19 od 12.11.2019. godine, prilog Akt Okružnog suda u Banja Luci broj: 011-0-Su-19-001 466 od 06.11.2019. godine
T – 189	Izvod iz matične knjige umrlih za lice Božo Došen, broj 03-202.1-1113/20, od 20.10.2020. godine
T – 190	Dopis Instituta za nestale osobe, broj 03/1-40-2-2189/21 od 03.12.2021. godine, Zapisnik o upoznavanju rodbine sa rezultatima DNK analize za lice Mustafa Alić, MUP Bihać, Treća policijska uprava, OKP – e Sanski Most, 05-1/08-1-28-113/10 od 02.07.2010. godine, Zapisnik o upoznavanju rodbine sa rezultatima DNK analize za lice Mustafa Alić, K MUP Bihać, Policijska uprava – 3, OKP – Sanski Most, broj 05-6/03-1-655/2006 od 21.07.2006. godine, Zapisnik o upoznavanju rodbine sa rezultatima DNK

	analize za lice Mustafa Alić, K MUP Bihać, Policijska uprava – 3 Sanski Most, broj 05-6/03-86/2005 od 17.02.2005. godine
T – 191	Zapisnik o prepoznavanju leša za lice Sabita Forića, Kantonalno ministarstvo unutrašnjih poslova Bihać, broj JK 01-12 A od 26.11.2001. godine, Zapisnik o upoznavanju rodbine sa rezultatima DNK analize za lice Forić Sabit, K MUP Bihać, Policijska uprava - 3 Sanski Most, broj 05-6/03-51/2005 od 02.02.2005. godine
T – 192	Zapisnik o upoznavanju rodbine sa rezultatima DNK analize za lice Bahrija Javor, K MUP Bihać, broj 05-6/03/2003 od 30.06.2003. godine

b) Dokazi odbrane

O – 1	Dopis opštine Krupa na Uni broj 03-568-01/21 od 12.02.2021. godine
O – 2	Uvjerenje Ministarstva rada i boračko – invalidske zaštite, broj 16-03/3.2-2-835-197/21 od 09.12.2021. godine